

حذف نرخ‌های ترجیحی ارزی:
پایان رانت های ارزی
یا آغاز اصلاح؟

علی نظافتیان
پژوهشگر حقوق بانکی
و
کسری کاخ ساز
پژوهشگر اقتصادی

طرح مطلب:
یکشنبه هفته گذشته سی و سومین همایش سالانه سیاست‌های پولی و ارزی، با عنوان «الزامات سازگاری سیاست‌های مالی و تجاری با سیاست‌های پولی و ارزی در تورم» در مرکز همایش‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران همراه با سخنرانی رئیس‌جمهور محترم برگزار و خطوط اصلی سیاست‌های ارزی کشور تبیین گردید. افزون بر آن در هفته گذشته روابط عمومی بانک مرکزی با انتشار یک تحلیل رسانه ای تحت عنوان "... تحریف یک تصمیم قانونی؛ یکپارچه‌سازی ارزی عقب‌نشینی نیست، بازگشت رانت ۲۸۵۰۰ تومانی هم در کار نیست..." به‌نوعی از حواشی برخی از رسانه‌های جمعی که تصویری نه‌چندان مطلوب از سیاست ارزی بانک مرکزی در حذف ارز ترجیحی ارائه داده‌اند، گلایه کرد.

ادامه در همین صفحه

فرصت امروز

برای کسب و کار آفرینی

همتی: ۳.۷ میلیارد دلار برای واردات کالاهای اساسی و دارو تامین شده است

تهران- ایرنا - رئیس کل بانک مرکزی، ادعای آمریکایی‌ها مبنی بر مشکل ایران در تامین کالاهای اساسی را بشدت رد کرد و گفت: از ابتدای امسال ۳.۷ میلیارد دلار تامین ارز بابت واردات کالاهای اساسی و دارو صورت گرفته است. عبدالناصر همتی عصر جمعه - پنجم تیر ماه در گفت و گو با خبرنگار اقتصادی...

۲

۵۴۸ هزار میلیارد تومان تسهیلات

سهم تولید از پول بانک‌ها

فرصت امروز: هر بار که آمار تازه‌ای از پرداخت تسهیلات بانکی منتشر می‌شود، یک پرسش تکراری دوباره مطرح می‌شود: این حجم بزرگ از پول دقیقاً کجا می‌رود و چه اثری بر اقتصاد واقعی دارد؟ در ظاهر، رقم تسهیلات پرداختی بانک‌ها می‌تواند نشانه‌ای از تحرک مالی باشد. اما در اقتصادی که سرمایه‌گذاری کم‌جان است، بسیاری از واحدهای تولیدی از کمبود نقدینگی گلایه دارند و بازار مسکن همچنان با ضعف تامین مالی روبه‌روست، رقم بزرگ وام‌دهی به تنهایی تصویر کاملی ارائه نمی‌دهد. بررسی تسهیلات بانکی فقط با نگاه به رقم کل ممکن نیست. مهم‌تر از حجم وام‌ها، مقصد آنهاست. باید دید چه سهمی از اعتبارات به سرمایه در گردش بنگاه‌ها می‌رسد، چه مقدار صرف توسعه واقعی خطوط تولید می‌شود، چه میزان به بازرگانی و خدمات اختصاص دارد و سهم بخش‌هایی مانند مسکن، کشاورزی، فناوری و صنایع کوچک چقدر است...

۲

اقتصادی با ظرفیت تبدیل شدن به پیشران اصلی اقتصاد

آخرین برآورد از سهم اقتصاد دیجیتال ایران

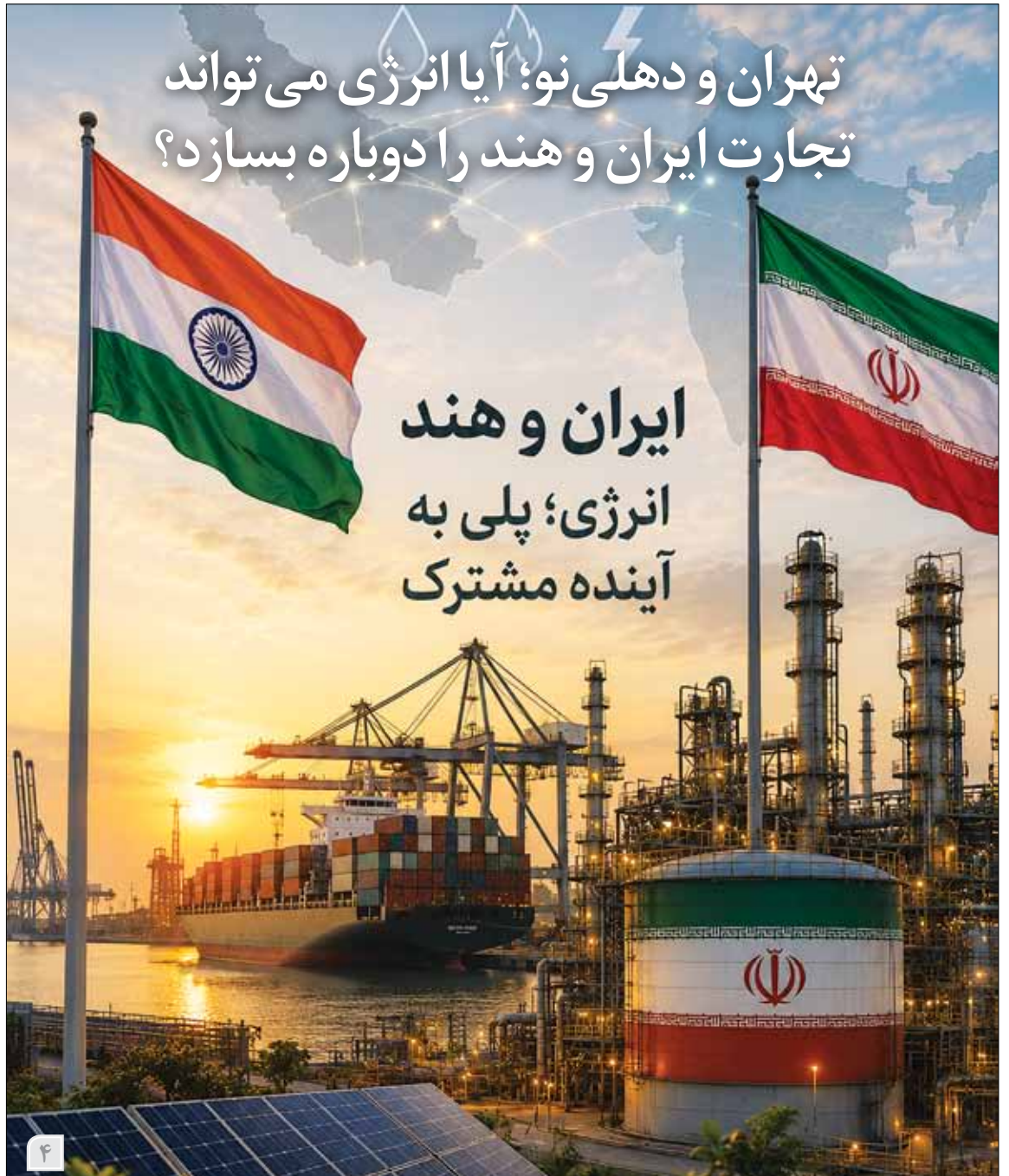
۳

مدیریت و کسبوکار

مهارت‌های فروشنده‌گی در عصر دیجیتال

فروش یکی از مهمترین اهداف هر برندی در بازار و در عین حال معیاری کلیدی برای سنجش تلاش‌های هر کسب و کار محسوب می‌شود. خوب هر برندی در بازار به دنبال کسب سود است و این هدف از گذرگاه فروش خوب می‌گذرد. اگر دقت کرده باشید، حتی بهترین مدیرهای دنیا هم اگر نتوانند تیم‌شان را به سوی فروش بیشتر هدایت کنند، خیلی راحت از کار بیکار خواهند شد. هرچه باشد در دنیای کسب و کار کسی با من و شما شوخی ندارد! ما در دنیای زندگی می‌کنیم که هر روز بخش‌های بیشتری از آن دیجیتالی می‌شود. شاید به همین خاطر کنار آمدن با یک دنیای دیجیتالی در این شرایط امری ضروری باشد. متأسفانه فروشنده‌ها چندان میانه خوبی با این امر ندارند؛ چراکه هنوز خیلی از فروشنده‌ها در سراسر دنیا دودستی به تکنیک‌های قدیمی‌شان چسبیده‌اند. قبول دارم تغییر برای هر کسی سخت است، اما گاهی اوقات باید بین تغییر یا نابودی کامل دست به...

۸

پس از هرمز: آرامش شکننده در بازار نفت

توافق اسلام آباد چگونه می‌تواند بازار جهانی انرژی را بازتعریف کند؟

این کارشناس تصریح کرد: به عبارت دیگر، بحران هرمز ممکن است آغازگر مرحله‌ای جدید در جغرافیای انرژی جهان باشد؛ مرحله‌ای که در آن «امنیت عرضه» اهمیت بیشتری از «کمترین قیمت ممکن» پیدا می‌کند. آیا جهان وارد عصر جدید امنیت انرژی می‌شود؟ جوان اظهارداشت: بازار انرژی در سال‌های اخیر با شوک‌های متعددی روبه‌رو بوده است؛ از همه‌گیری کرونا گرفته تا جنگ اوکراین و بحران‌های خاورمیانه. اما بحران هرمز بار دیگر این واقعیت را یادآوری کرد که امنیت انرژی همچنان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های امنیت ملی و اقتصادی کشورهاست.

وی اضافه کرد: در چنین شرایطی، توافق ایران و آمریکا نه تنها می‌تواند به کاهش تنش‌های منطقه‌ای کمک کند، بلکه ممکن است فرصتی برای بازتعریف ساختار تجارت جهانی انرژی نیز فراهم آورد.

این تحلیلگر بین‌المللی نفت و انرژی گفت: بازگشایی تدریجی تنگه هرمز بدون تردید مهم‌ترین عامل کاهش ریسک در بازار نفت طی ماه‌های اخیر بوده است. با این حال، پایان بحران به طور دقیق به معنای بازگشت فوری شرایط عادی نیست.

جوان افزود: بازار نفت شاید طی یک تا ۲ ماه آینده آرام‌تر خواهد شد، اما پاک‌سازی کامل آثار بحران، بازگشت اعتماد شرکت‌های کشتیرانی، کاهش هزینه‌های بیمه و شمال‌سازی بازار LNG ممکن است بین ۶ تا ۱۲ ماه زمان نیاز داشته باشد.

این تحلیلگر تأکید کرد: شاید مهم‌ترین نتیجه این تحولات آن باشد که بازار نفت بار دیگر نشان داد قیمت‌ها سریع‌تر از اعتماد بازسازی می‌شوند. در دنیای انرژی، بازگشایی یک تنگه ممکن است تنها چند روز زمان ببرد؛ اما بازگشایی کامل اعتماد بازار، ماه‌ها و گاه سال‌ها طول می‌کشد.

هزینه‌های ریسک را حفظ خواهند کرد. افزون بر آن، خاطره بحران اخیر باعث می‌شود بسیاری از واردکنندگان انرژی تمایل بیشتری به نگهداری ذخایر احتیاطی داشته باشند.

جوان یادآور شد: به همین دلیل، حتی در صورت موفقیت کامل توافق، نفت به احتمال زیاد وارد یک دوره کاهش تدریجی و کنترل شده خواهد شد، نه سقوط آزاد.

این تحلیلگر بین‌المللی نفت و انرژی با طرح این موضوع که در میان بازیگران بازار انرژی، پالایشگاه‌ها ممکن است بزرگ‌ترین برندگان کوتاه‌مدت این دوره باشند، توضیح داد: در زمان بحران، قیمت فرآورده‌هایی مانند بنزین، دیزل و سسوخ جت اغلب سریع‌تر از نفت خام افزایش می‌یابد. نتیجه این وضعیت افزایش حاشیه سود پالایشگاهی یا Crack Spread است.

وی افزود: هر چند با بازگشت نفت خام به بازار، این حاشیه سود به تدریج کاهش خواهد یافت، اما انتظار می‌رود تا بخش زیادی از سود پالایشگاه‌ها در سال ۲۰۲۶ و حتی بخشی از ۲۰۲۷ همچنان بالاتر از میانگین تاریخی باقی بماند.

جوان ادامه داد: شاید مهم‌ترین اثر بلندمدت بحران اخیر نه بر قیمت نفت، بلکه بر ذهنیت مصرف‌کنندگان و سرمایه‌گذاران باشد.

این تحلیلگر بین‌المللی نفت و انرژی خاطرنشان ساخت: کشورهای واردکننده انرژی اکنون بیش از گذشته متوجه شده‌اند که بخش بزرگی از عرضه جهانی نفت و LNG از یک مسیر بسیار محدود عبور می‌کند. این موضوع باعث خواهد شد در سال‌های آینده سرمایه‌گذاری در مسیرهای جایگزین، خطوط لوله جدید، ذخایر استراتژیک، پایانه‌های LNG و پروژه‌های انرژی در آفریقا، آمریکای شمالی و شرق مدیترانه افزایش یابد.

حذف نرخ‌های ترجیحی ارزی: پایان رانت های ارزی یا آغاز اصلاح؟

بی‌ثبات‌کننده در اقتصاد محسوب می‌شود؛ بنابراین ارزیابی نهایی اصلاحات ارزی را باید در چارچوب هدف بزرگ‌تر یعنی دستیابی به ثبات اقتصادی، حفظ قدرت خرید مردم و ایجاد محیطی قابل‌پیش‌بینی برای فعالان اقتصادی مورد بررسی قرار داد. افزون بر ریاست‌جمهوری، رئیس کل بانک مرکزی نیز در یک پیام ویدئویی گفت: "... پس از اعلام عنوان سیاست یکپارچه‌سازی نرخ ارز، برخی تصور کردند که منظور کنار گذاشتن سیاست تکنرخی کردن ارز بوده است؛ درحالی‌که منظور و هدف، تحقق نرخ واحد در بخش حواله است. شایان‌ذکر است ۹۵ درصد مبادلات کشور در بخش حواله انجام می‌شود و سهم اسکناس کمتر از ۵ درصد است. هدف از یکپارچه‌سازی نرخ ارز این است که بدانیم اسکناس و حواله به دلیل هزینه‌های هر کدام، معمولاً در سراسر جهان تفاوت نرخ محدودی

کند: در طول دوره بحران، سه نوع اختلال هم‌زمان ایجاد می‌شود، نخست، در محموله‌هایی که هنوز بارگیری نشده‌اند، دوم، در نفتکش‌هایی که بارگیری شده اما در انتظار عبور مانده‌اند و سوم، محموله‌هایی که مسیرهای جایگزین و طولانی‌تر را انتخاب کرده‌اند. به گفته جوان این وضعیت نوعی «ترافیک انرژی» ایجاد می‌کند که حتی پس از بازگشایی مسیر نیز به سرعت از بین نمی‌رود. از همین رو می‌توان برآورد کرد که پاک‌سازی کامل صف نفتکش‌ها و بازگشت جریان صادرات نفت خام به شرایط عادی بین یک تا سه ماه زمان نیاز خواهد داشت. LNG، بازاری که دیرتر آرام می‌شود.

وی با اشاره به تفاوت بازار LNG و نفت خام اذعان داشت: اگر نفت خام سریع به وضعیت عادی بازمی‌گردد، LNG داستان متفاوتی دارد. برخلاف نفت خام که انعطاف‌پذیری بیشتری در حمل و ذخیره‌سازی دارد، بازار LNG بر پایه قراردادهای دقیق زمانی، کشتی‌های تخصصی و پایانه‌های محدود دریافت و بارگازسازی بنا شده است. به همین دلیل هر اختلال در زنجیره LNG آثار طولانی‌تری نسبت به بازار نفت بر جای می‌گذارد.

به باور این تحلیلگر، در بهترین حالت، بازار LNG ظرف سه ماه و در سناریوی محافظه‌کارانه طی ۶ تا ۱۲ ماه به شرایط عادی باز خواهد گشت.

جوان با طرح پرسش "نفت پس از هرمز به کدام سو حرکت خواهد کرد؟" تأکید کرد: اگر توافق ایران و آمریکا پایدار بماند و مسیر کشتیرانی بدون حادثه امنیتی جدی باز بماند، شاید نفت برنت در محدوده ۷۰ تا ۸۵ دلار در هر بشکه تثبیت خواهد شد. با این حال انتظار سقوط شدید قیمت‌ها چندان واقع‌بینانه نیست.

به عقیده وی، ذخایر تجاری نفت در بسیاری از کشورهای مصرف‌کننده هنوز پایین‌تر از میانگین تاریخی قرار دارد. همچنین شرکت‌های بیمه و کشتیرانی هنوز بخشی از

جهان محسوب می‌شود. روزانه حدود ۲۰ میلیون بشکه نفت خام و میعانات گازی از این مسیر عبور می‌کند؛ رقمی که تقریباً معادل یک‌پنجم مصرف روزانه نفت جهان است. وی خاطرنشان کرد: افزون بر این، حدود یک‌پنجم تجارت جهانی LNG نیز به این آبره وابسته است. قطر، به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین صادرکنندگان LNG جهان، تمام صادرات خود را از طریق هرمز به بازارهای آسیایی و اروپایی ارسال می‌کند، به همین دلیل هرگونه اختلال در این تنگه، حتی اگر کوتاه‌مدت باشد، به سرعت به موضوعی جهانی تبدیل می‌شود و فراتر از منطقه خلیج فارس بر اقتصاد جهان اثر می‌گذارد.

این تحلیلگر بین‌المللی نفت و انرژی تصریح کرد: در نخستین ساعات پس از اعلام توافق، بازارهای مالی واکنش مثبتی نشان دادند. معامله‌گران قراردادهای آتی نفت بخشی از «پرمیوم ریسک ژئوپلیتیک» را از قیمت‌ها حذف کردند و قیمت نفت کاهش یافت. با این حال، در دنیای واقعی، نفت و LNG با سرعت بازارهای مالی حرکت نمی‌کنند.

ترافیک انرژی در خلیج فارس جوان توضیح داد: کشتی‌هایی که هفته‌ها در انتظار عبور بودند، همچنان باید مجوزهای امنیتی دریافت کنند. شرکت‌های بیمه دریایی باید ارزیابی جدیدی از ریسک انجام دهند. بنادر باید برنامه‌های بارگیری را بازتنظیم کنند و پالایشگاه‌ها نیز باید قراردادهای تامین خوراک خود را اصلاح نمایند.

وی افزود: به همین دلیل است که اقتصاددانان انرژی میان «نرمال‌سازی قیمت» و «نرمال‌سازی فیزیکی بازار» تفاوت قائل می‌شوند.

این تحلیلگر بین‌المللی نفت و انرژی با بیان اینکه در ظاهر، باز شدن هرمز باید به معنای بازگشت فوری نفت به بازار باشد؛ اما واقعیت بسیار پیچیده‌تر است، تشریح

دارند. ازاین‌رو، ما همواره اختلافی معقول را بین این دو نرخ مدنظر داشته‌ایم که در حال حاضر نیز برقرار است و این تفاوت نباید فراتر از ۱۰ درصد باشد؛ در صورت عبور از این میزان، نرخ‌های متفاوت ارز باید مدیریت شده و به یکدیگر نزدیک شوند. وی در ادامه افزود: منظور از یکپارچه‌سازی این است که به هیچ‌وجه به شرایط گذشته، نرخ‌های دستوری و نرخ‌های ترجیحی باز نخواهیم گشت؛ چراکه تمایلی به اشاعه مجدد رانت و فساد در کشور نداریم، زیرا این عوامل موجب ایجاد رانت، فساد و عدم شفافیت می‌شوند. با تغییر سیاست و پس از اجرای سیاست یکپارچه‌سازی نرخ ارز، در ماه‌های دی و بهمن سال گذشته شاهد افزایش عرضه ارز بودیم به‌طوری‌که در یک ماه این میزان به ۸ میلیارد دلار نیز رسید..."

ادامه در صفحه ۵

ارزی و یکسان‌سازی نرخ ارز بر اساس "سیاست مدیریت شناور ارزی" مناسب است یا خیر؟ با هم موضوع را بی می‌گیریم:

تحول در سیاست‌های ارزی و چرایی اطلاعیه بانک مرکزی:

رئیس‌جمهور در همایش ارزی تأکید داشتند: "... مهر تورم و صیانت از معیشت مردم اولویت اول کاری دولت است. دکتر پزشکیان با انتقاد از تخصیص ارزهای چندنرخی افزود: هر فرد یا مجموعه‌ای که ارز یارانه‌ای و ترجیحی دریافت می‌کند، از رانت برخوردار می‌شود؛ فرقی نداشت سرمایه‌گذار یا غیر سرمایه‌گذار باشد. زمانی که ارز در بازار ۱۰۰ هزار تومان بود و به فردی ارز ۴۰، ۵۰ یا ۶۰ هزار تومانی داده می‌شد، در حقیقت رانت در اختیار دریافت‌کننده قرار می‌گرفت..."

اظهارات رئیس‌جمهور، در سسی و سومین همایش

خبرنامه

همتی: ۳.۷ میلیارد دلار برای واردات کالاهای اساسی و دارو تامین شده است

تهران- ایرنا- رئیس کل بانک مرکزی ، ادعای آمریکایی ها مبنی

بر مشکل ایران در تامین کالاهای اساسی را بسدت رد کرد و گفت: از ابتدای امسال ۳.۷ میلیارد دلار تامین ارز بابت واردات کالاهای اساسی و دارو صورت گرفته است.

عبدالنصر همتی عصر جمعه - پنجم تیر ماه در گفت و گو با خبرنگار اقتصادی ایرنا اعلام کرد: بانک مرکزی بر اساس پیش بینی های احتیاطی در ایام جنگ و ماههای گذشته، منابع کافی برای خرید کالاهای اساسی و دارو تجهیز کرده است و صرفا در سه ماهه اول سال ۳.۷ میلیارد دلار برای کالاهای اساسی و دارو تأمین ارز کرده است.

رئیس کل بانک مرکزی افزود: بنابراین ادعای آمریکایی ها مبنی بر وجود مشکل برای تامین کالاهای اساسی در ایران به هیچ وجه صحت ندارد.

همتی افزود: همانطور که قبلا اعلام کردم؛ خرید کالاهای اساسی از منابع مسدودی بانک مرکزی، موجب آزاد شدن سایر منابع ارزی بانک مرکزی در جهت تأمین نیازهای ارزی صنعت بخصوص واحدهای تولیدی در مرکز مبادله ارزی خواهد شد.

به گزارش ایرنا، «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهوری آمریکا پنجشنبه شب به وقت محلی در مراسمی که با حضور کشاورزان آمریکایی در کاخ سفید برگزار شد، ادعا کرد: آن‌ها (ایران) با کمبود مواد غذایی دست‌وپنجه نرم می‌کنند و ما بخشی از پول آن‌ها را خواهیم گرفت و آن را صرف خرید مقدار زیادی گندم، سویا و ذرت از کشاورزان آمریکایی خواهیم کرد. این روند بزودی آغاز می‌شود. این اتفاق بسیار بزرگی خواهد بود.

در بچیوجه از سرگیری حمل و نقل از تنگه هرمز

قیمت جهانی نفت کاهش یافت

قیمت نفت در معاملات صبح جمعه بازار جهانی کاهش یافت و در بچیوجه کاهش نگرانی‌های عرضه، با خروج نفتکش‌های بیشتر از تنگه هرمز، به سمت سومین کاهش هفتگی متوالی پیش می‌رود. به گزارش ایسنا، قیمت آتی نفت خام برنت ۱۹ سنت معادل ۰.۲۵ درصد کاهش یافت و به ۷۵ دلار و ۷ سنت در هر بشکه رسید، در حالی که قیمت نفت وست تگزاس اینترمدیت آمریکا ۱۳ سنت معادل ۰.۱۸ درصد کاهش یافت و به ۷۱ دلار و ۷۹ سنت در هر بشکه رسید.

هر دو شاخص نفتی روز پنجشنبه پس از برخورد یک پرتابه ناشناخته به یک کشتی باری در نزدیکی عمان، بیش از ۲ درصد افزایش یافته بودند.

تونی سیکامور، تحلیلگر شرکت آی جی، گفت: «با بازگشت دوباره ریسک ژئوپلیتیکی به قیمت‌ها، بازارها با دقت نظاره‌گر خواهند بود که آیا ترافیک نفتکش‌ها از سر گرفته می‌شود یا اینکه این موانع اخیر، تولیدکنندگان را مجبور به توقف افزایش تولید برنامه‌ریزی‌شده می‌کند.»

نفت خام برنت و وست تگزاس اینترمدیت هر دو از ابتدای هفته جاری تاکنون، حدود هفت درصد کاهش قیمت داشته اند.

داده‌های روز پنجشنبه نشان داد که محموله‌های نفت خام از طریق تنگه هرمز طی هفته جاری، به بالاترین سطح خود از زمان آغاز تجاوز آمریکایی صهیونی به ایران در ۲۸ فوریه (۹ اسفند) رسید. با این حال، ترافیک کلی همچنان کسری از میانگین روزانه ۱۲۵ کشتی عبوری از این مسیر قبل از شروع این تجاوز است. بر اساس گزارش رویترز، در همین حال، زلزله‌های ونزوئلا که روز پنجشنبه رخ داد نیز نگرانی‌هایی را در مورد عرضه ایجاد کرد. ارزیابی‌های اولیه کارگران از زیرساخت‌های گسترده نفت، گاز و پالایش ونزوئلا تاکنون نشان داده که خسارات محدودی وارد شده است، زیرا اکثر مناطق تولیدی بزرگ، پالایشگاه‌ها، خطوط لوله و پایانه‌های این کشور از مناطق آسیب‌دیده بسیار دور هستند. با این حال، منابع آگاه گفتند: کمبود برق تردیدهای را در مورد اینکه آیا تولید نفت می‌تواند در سطح پیش از زلزله نزدیک به ۱.۲ میلیون بشکه در روز حفظ شود، ایجاد کرده است.

بر کناری مدیر بازاریابی فراری به دلیل عرضه خودروی جدید

انریکو گالیرا، مدیر ارشد بازاریابی و بازرگانی فراری، باسابقه ۱۶ ساله فعالیت در این شرکت، پس از عرضه جنجالی خودروی لوچه (Luce)، جای خود را به ماسیمیلیانو دی سیلوستره، مدیرعامل سابق بی‌ام‌دبلیو، داد.

به گزارش ایسنا، خودروی لوچه با قیمت ۵۵۰ هزار یورو (۶۳۰ هزار دلار) اولین سرمایه‌گذاری فراری در بازار خودروهای برقی است و موفقیت آن به عنوان عاملی اساسی در کمک به این شرکت برای سازگاری با انتشار صفر خالص در نظر گرفته می‌شود. با این حال، این خودرو با خودروی برقی ارزان و تولید انبوه نیسان لیف، که در انگلیس حدود ۳۲ هزار پوند قیمت دارد، مقایسه شد.

لوکا کوردرو دی مونتزومولو، رئیس هیات مدیره سابق فراری، گفت: لوچه، خطر نابودی عصر موتورهای افسانه ای را به همراه دارد و باید لوگوی اسب سرکش این شرکت از روی آن برداشته شود.

انریکو گالیرا، ادعا کرد که فراری قصد داشته این خودرو را تضاد برانگیز جلوه دهد. او به فایننشال تایمز گفت: هدف این بود که چیزی کاملا جدید را وارد بازار کنیم. خودروی لوچه توسط «جانی آیو»، طراح سابق شرکت اپل، طراحی شده است.

بندتو ویگنا، مدیر عامل فراری، گفت: من می‌خواهم از انریکو گالیرا، به خاطر مشارکت فوق‌العاده‌ای که طی دوران طولانی فعالیتش در فراری داشته است، تشکر کنم.

گزارش‌ها حاکی از آن است که فرارای ادعاهای مربوط به الزام خرید اولین خودروی برقی این شرکت به نام لوچه (Luce) برای دسترسی به مدل‌های سری محدود آینده این خودروساز را تکذیب کرد.

بر اساس گزارش تلگراف، مدیرعامل فراری همچنین مقایسه این خودرو با مدل‌های ارزان‌تر را رد کرد و گفت: فراری لوچه، هیچ ارتباطی به خودروهای برقی دیگر، ندارد. باید آن را ببینید و برآیند تا متوجه شوید که از نظر فضای داخلی، ظاهر بیرونی و کارایی، کپی نشده است.

فرصت امروز: هر بار که آمار تازه‌ای از پرداخت تسهیلات بانکی منتشر می‌شود، یک پرسش تکراری دوباره مطرح می‌شود: این حجم بزرگ از پول دقیقاً کجا می‌رود و چه اثری بر اقتصاد واقعی دارد؟ در ظاهر، رقم تسهیلات پرداختی بانک‌ها می‌تواند نشانه‌ای از تحرک مالی باشد. اما در اقتصادی که سرمایه‌گذاری کم‌جان است، بسیاری از واحدهای تولیدی از کمبود نقدینگی گلایه دارند و بازار مسکن همچنان با ضعف تامین مالی روبه‌روست، رقم بزرگ وام‌دهی به تنهایی تصویر کاملی ارائه نمی‌دهد.

بررسی تسهیلات بانکی فقط با نگاه به رقم کل ممکن نیست. مهم‌تر از حجم وام‌ها، مقصد آنهاست. باید دید چه سهمی از اعتبارات به سرمایه در گردش بنگاه‌ها می‌رسد، چه مقدار صرف توسعه واقعی خطوط تولید می‌شود، چه میزان به بازرگانی و خدمات اختصاص دارد و سهم بخش‌هایی مانند مسکن، کشاورزی، فناوری و صنایع کوچک چقدر است.

بانک‌ها در اقتصاد ایران همچنان مهم‌ترین منبع تامین مالی محسوب می‌شوند. بازار سرمایه هنوز به اندازه‌ای عمیق نشده که همه پروژه‌های بزرگ را پوشش دهد و بخش زیادی از بنگاه‌ها برای ادامه فعالیت یا توسعه تولید، ناچار به مراجعه به شبکه بانکی هستند. به همین دلیل، مسیر حرکت تسهیلات بانکی می‌تواند تا حد زیادی نشان دهد که اقتصاد به سمت تولید، سرمایه‌گذاری و اشتغال حرکت می‌کند یا بیشتر درگیر تامین هزینه‌های جاری و گردش پول در فعالیت‌های کوتاه‌مدت است.

وام زیاد، سرمایه‌گذاری کم

در نگاه اول، افزایش تسهیلات بانکی می‌تواند خبر مثبتی باشد. بنگاه‌ها به نقدینگی دسترسی بیشتری پیدا می‌کنند، تولیدکنندگان مواد اولیه می‌خرند، کسب‌وکارها سرمایه در گردش تامین می‌کنند و بازار فعال‌تر می‌شود. اما این تصویر زمانی واقعی است که وام‌ها به

فعالیت‌هایی برسند که ظرفیت تولید را افزایش می‌دهند. اگر بخش عمده تسهیلات فقط صرف پرداخت بدهی‌های قبلی، خرید مواد اولیه یا قیمت بالاتر، جبران کسری نقدینگی یا خریدوفروش کوتاه‌مدت شود، اثر آن بر رشد اقتصادی محدود خواهد بود. در چنین شرایطی، وام‌دهی بیشتر لزوماً به سرمایه‌گذاری بیشتر تبدیل نمی‌شود. ممکن است حجم پول در اقتصاد بالا برود، اما کارخانه جدیدی ساخته نشود، ماشین‌آلات تازه‌ای وارد نشود و ظرفیت تولید افزایش نیابد.

این همان تفاوت مهم میان سرمایه در گردش و سرمایه‌گذاری ثابت است. سرمایه در گردش برای ادامه فعالیت بنگاه ضروری است؛ بدون آن، کارخانه نمی‌تواند مواد اولیه بخرد، حقوق پرداخت کند یا سفارش مشتری را تحویل دهد. اما سرمایه‌گذاری ثابت، آینده تولید را می‌سازد. خرید ماشین‌آلات، توسعه خط تولید، ساخت کارخانه، نوسازی تجهیزات و ورود فناوری جدید، از جنس سرمایه‌گذاری ثابت هستند.

اقتصادی که فقط برای زنده ماندن بنگاه‌ها وام می‌دهد، ممکن است از توقف تولید جلوگیری کند، اما به‌سختی مسیر رشد پایدار را باز خواهد کرد.
بازرگانی و خدمات: نیاز واقعی یا سهم بزرگ‌تر از حد؟ بخش بازرگانی و خدمات در هر اقتصادی نقش مهمی دارد. توزیع کالا، حمل‌ونقل، فروش، تجارت، خدمات عمومی و کسب‌وکارهای کوچک همگی به منابع مالی نیاز دارند. اما زمانی که سهم این بخش از تسهیلات بانکی بسیار بالا باشد، باید یک پرسش جدی مطرح شود: آیا منابع به سمت تولید واقعی می‌روند یا بیشتر در چرخه خریدوفروش و گردش کوتاه‌مدت پول می‌چرخند؟

تجارت و خدمات می‌توانند مکمل تولید باشند، اما نمی‌توانند جای تولید را بگیرند. اگر تولیدکننده نتواند مواد اولیه تامین کند یا برای توسعه کارخانه سرمایه نداشته باشد، رشد بخش بازرگانی هم در نهایت محدود می‌شود. زیرا تجارت بدون تولید داخلی یا واردات پایدار، پایه محکمی ندارد. در شرایطی که تورم بالا و نرخ ارز پرنوسان است، جذابیت فعالیت‌های کوتاه‌مدت نیز بیشتر می‌شود. سرمایه‌گذار ممکن است

اقتصاد امروز

۵۴۸ هزار میلیارد تومان تسهیلات

سهم تولید از پول بانک‌ها

ترجیح دهد به جای ورود به پروژه‌ای که چند سال طول می‌کشد تا بازده دهد، منابع خود را به فعالیت‌هایی اختصاص دهد که سریع‌تر نقد می‌شوند. این رفتار از نظر فردی قابل فهم است، اما از نظر کلان می‌تواند سرمایه‌گذاری مولد را تضعیف کند.

صنعت؛ وام برای بقا یا توسعه؟

صنعت و معدن معمولاً در رتبه‌های بالای دریافت تسهیلات قرار دارند، اما این به معنای حل مشکل تامین مالی تولید نیست. بسیاری از واحدهای صنعتی وام می‌گیرند تا صرفاً فعالیت جاری خود را حفظ کنند. افزایش قیمت مواد اولیه، هزینه انرژی، دستمزده، حمل‌ونقل، مالیات و نرخ ارز باعث می‌شود سرمایه در گردش مورد نیاز کارخانه‌ها هر سال بزرگ‌تر شود.

کارخانه‌ای که پیش‌تر با یک سطح مشخص از نقدینگی می‌توانست مواد اولیه چند ماه خود را تامین کند، اکنون ممکن است برای همان حجم تولید به منابع بسیار بیشتری نیاز داشته باشد. بنابراین رشد رقم تسهیلات صنعتی، گاهی فقط بازتاب افزایش هزینه‌هاست، نه نشانه توسعه ظرفیت تولید.

برای تشخیص وضعیت واقعی، باید دید چه میزان از تسهیلات صنعتی صرف نوسازی ماشین‌آلات، افزایش بهره‌وری، توسعه خطوط تولید و ورود فناوری شده است. اگر این سهم پایین باشد، صنعت در وضعیت دفاعی قرار دارد؛ یعنی برای حفظ سطح فعلی تولید تلاش می‌کند، نه برای جهش.

بنگاه‌های کوچک؛ مشتریان کم‌قدرت بانک‌ها

یکی از مهم‌ترین مسائل تامین مالی در ایران، دشواری دسترسی بنگاه‌های کوچک و متوسط به تسهیلات است. شرکت‌های بزرگ معمولاً دارایی بیشتر، اعتبار بهتر، ارتباط بانکی گسترده‌تر و توان بیشتری برای ارائه وثیقه دارند. اما کسب‌وکارهای کوچک، کارگاه‌ها، تولیدکنندگان محلی و شرکت‌های نوپا اغلب با مانع‌های بیشتری روبه‌رو می‌شوند.

بانک برای پرداخت وام به وثیقه، سابقه اعتباری، توان بازپرداخت و شفافیت مالی نیاز دارد. اما بسیاری از بنگاه‌های کوچک دارایی قابل وثیقه ندارند یا دفاتر مالی آنها به اندازه شرکت‌های بزرگ ساختارمند نیست. نتیجه این می‌شود که منابع بانکی بیشتر به سمت بنگاه‌هایی می‌رود که پیش از این نیز دسترسی بیشتری به اعتبار داشته‌اند.

این مسئله فقط یک مشکل بانکی نیست؛ یک مسئله توسعه‌ای است. بخش بزرگی از اشتغال و نوآوری در اقتصاد از سوی بنگاه‌های

کوچک و متوسط ایجاد می‌شود. اگر این بنگاه‌ها نتوانند به منابع مالی برسند، اقتصاد به سمت تمرکز بیشتر حرکت می‌کند و ظرفیت خلق فرصت‌های جدید کاهش می‌یابد.

مسکن: سهم کم یک بخش پراثر

مسکن فقط یک بازار سرمایه‌ای نیست. با صنعت ساختمان، اشتغال، فولاد، سیمان، لوازم خانگی، حمل‌ونقل و ده‌ها صنعت دیگر ارتباط دارد. هر رکود طولانی در مسکن می‌تواند بخش بزرگی از اقتصاد را تحت تأثیر قرار دهد.

با این حال، سهم پایین تسهیلات مسکن و ساختمان نشان می‌دهد این بخش همچنان با محدودیت تامین مالی روبه‌روست. ساخت مسکن نیازمند منابع بلندمدت است، اما بانک‌ها عمدتاً با سپرده‌های کوتاه‌مدت کار می‌کنند. همین عدم تطابق، تامین مالی مسکن را دشوار می‌کند.

وام مسکن اگر متناسب با قیمت خانه نباشد، اثر چندانی بر قدرت خرید خانوار ندارد. از سوی دیگر، تسهیلات ساخت نیز اگر با هزینه واقعی پروژه هماهنگ نباشد، سازنده را به تامین منابع گران‌تر از بازارهای دیگر سوق می‌دهد. نتیجه، کاهش عرضه، افزایش هزینه ساخت و ادامه فشار بر بازار اجاره و خرید است.

وقتی پول به تولید تبدیل نمی‌شود

پرسش اصلی این نیست که بانک‌ها چقدر وام داده‌اند. پرسش مهم‌تر این است که این وام‌ها چه تغییری در ظرفیت اقتصاد ایجاد کرده‌اند. آیا تعداد کارخانه‌ها بیشتر شده است؟ آیا بهره‌وری بالا رفته؟ آیا اشتغال پایدار ایجاد شده؟ آیا تولیدکننده توانسته محصول جدیدی به بازار عرضه کند؟

اگر پاسخ به این پرسش‌ها مبهم باشد، افزایش تسهیلات ممکن است فقط یک گردش بزرگ مالی باشد. پولی که در سیستم بانکی حرکت می‌کند، اما به سرمایه‌گذاری واقعی تبدیل نمی‌شود. تامین مالی سالم باید به پروژه‌های دارای توجیه اقتصادی برسد. یعنی پروژه‌ای که بتواند درآمد ایجاد کند، اشتغال بسازد، صادرات را افزایش دهد یا هزینه تولید را کاهش دهد. تسهیلاتی که بدون ارزیابی دقیق و صرفاً برای پوشش کمبودهای موقت پرداخت شوند، ممکن است در کوتاه‌مدت آرامش ایجاد کنند، اما در بلندمدت به رشد پایدار منجر نمی‌شوند.

بانک‌ها باید از وام‌دهنده به شریک توسعه تبدیل شوند

بانکداری توسعه‌ای فقط پرداخت وام نیست. بانک باید بتواند پروژه را ارزیابی کند، منابع را به سمت بخش‌های اولویت‌دار هدایت کند و در کنار بنگاه، ریسک پروژه را نیز مدیریت کند. این نگاه به‌ویژه برای پروژه‌های صنعتی، انرژی، حمل‌ونقل و فناوری اهمیت دارد. البته همه بانک‌ها نمی‌توانند چنین نقشی داشته باشند. اما کشور به نهادهایی نیاز دارد که تامین مالی بلندمدت و حرفه‌ای را بر عهده بگیرند. بازار سرمایه، صندوق‌های پروژه، شرکت‌های سرمایه‌گذاری و بانک‌های توسعه‌ای می‌توانند بخشی از بار را از دوش بانک‌های تجاری بردارند.

در غیر این صورت، شبکه بانکی همچنان ناچار خواهد بود منابع کوتاه‌مدت را صرف نیازهای بلندمدت کند؛ مسیری که هم بانک را دچار ناترازی می‌کند و هم سرمایه‌گذاری را محدود نگه می‌دارد.

جمع‌بندی: پول بانک‌ها باید به کجا برود؟

۵۴۸ هزار میلیارد تومان تسهیلات، رقم کمی نیست. اما ارزش واقعی این منابع به مقصد آنها بستگی دارد. اگر وام‌ها فقط برای ادامه حیات بنگاه‌ها، خریدوفروش کوتاه‌مدت یا جبران تورم پرداخت شوند، اثر آنها بر رشد اقتصادی محدود خواهد بود. اما اگر به نوسازی صنعت، توسعه مسکن، تامین مالی بنگاه‌های کوچک، انرژی‌های جدید و پروژه‌های زیرساختی برسند، می‌توانند موتور رشد را تقویت کنند.

اقتصاد ایران بیش از آنکه به وام بیشتر نیاز داشته باشد، به وام بهتر نیاز دارد. تسهیلات باید به پروژه‌ای برسند که آینده تولید را تغییر دهد، نه فقط هزینه امروز را پوشش دهد. پرسش کلیدی این است: سهم تولید از پول بانک‌ها چقدر است و آیا این سهم، برای ساختن آینده اقتصاد کافی خواهد بود؟

مرکز آموزش و توسعه هوش مصنوعی است که هدف آن، توسعه زیرساخت‌های لازم برای بهره‌گیری از فناوری‌های هوش مصنوعی در صنعت است.
داریابی خاطر نشان کرد: یکی دیگر از محورهای اساسی در این حوزه، حکمرانی داده است. صنایع کشور به‌صورت مستمر حجم عظیمی از داده‌ها را در بخش‌های مختلف از جمله معدن، تولید، زنجیره تامین، لجستیک، بازار و مصرف تولید می‌کنند. با این حال، این داده‌ها پراکنده بوده و امکان بهره‌برداری موثر از آن‌ها محدود است و باید یک اکوسیستم هوشمند صنعتی مبتنی بر داده در کشور محقق شود.

وی گفت: در این چارچوب، داده‌های موجود ابتدا تجمیع، استانداردسازی و پاک‌سازی می‌شوند. در مرحله بعد، زیرساختی امن برای نگهداری و دسترسی به داده‌ها ایجاد خواهد شد و در نهایت، با تحلیل داده‌ها و تبدیل آن‌ها به اطلاعات ارزش‌آفرین، امکان تصمیم‌گیری دقیق‌تر برای مدیران و سیاست‌گذاران فراهم می‌شود.

معاون توسعه صنایع پیشرفته ایدور خاطر نشان کرد: برای مثال، استان یزد به دلیل جایگاه ویژه خود در بخش صنعت و معدن، یکی از مناطق مهم برای اجرای پروژه‌های مرتبط با هوشمندسازی محسوب می‌شود که اجرای پروژه‌های مرتبط با معادن، صنایع کاشی و سرامیک و همچنین پایش مصرف انرژی آن از جمله اقدامات انجام‌شده در این استان است. بنابراین پروژه‌های صنعتی باید بر اساس مزیت‌های نسبی استان‌های مختلف اجرا شوند.
داریابی در پایان اظهار کرد: در بخش معدن نیز استفاده از فناوری‌های نوین و هوشمندسازی از اولویت‌های اصلی است. بر این اساس به‌کارگیری سامانه‌های هوشمند در معادن زیرزمینی و روباز، استفاده از حسگرهای پیشرفته برای پایش شرایط محیطی و کنترل ایمنی و همچنین بهره‌گیری از فناوری‌های واقعیت مجازی و واقعیت افزوده می‌تواند نقش مهمی در کاهش حوادث، افزایش ایمنی کارکنان و بهبود بهره‌وری عملیات معدنی ایفا کند که این فناوری‌ها امکان پایش لحظه‌ای شرایط و مدیریت سریع مخاطرات را فراهم کرده و از بروز خسارات انسانی و مالی جلوگیری خواهند کرد.

وی افزود: بر اساس آمار وزارت نیرو، کشور در زمان اوج مصرف با حدود ۲۵ هزار مگاوات کسری برق مواجه است که بخشی از آن از طریق مدیریت تقاضا و اعمال محدودیت بر بخش صنعت جبران می‌شود که ازاین‌رو، توسعه نیروگاه‌های تجدیدپذیر به‌عنوان راهکاری اساسی برای کاهش آسیب‌های ناشی از ناترازی انرژی در بخش صنعت باید مورد توجه قرار بگیرد.

این معاون توسعه صنایع پیشرفته ایدور ادامه داد: علاوه بر این، بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در مدیریت مصرف انرژی نیز اهمیت ویژه‌ای دارد که با استفاده از راهکارهای فناورانه می‌توان بین ۱۵ تا ۲۰ درصد از مصرف انرژی را کاهش داد و این رویکرد علاوه بر کاهش هزینه‌ها، موجب افزایش بهره‌وری و استفاده بهینه از منابع خواهد شد.
داریابی تصریح کرد: موضوع دیگری که در چارچوب مزیت‌های نسبی کشور مورد توجه قرار دارد، توسعه مدل‌های نوین کسب‌وکار و سرمایه‌گذاری در حوزه ذخیره‌سازی انرژی است که با استفاده از دارایی‌ها و ظرفیت‌های موجود و همچنین جذب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی، برنامه‌هایی را برای توسعه سامانه‌های ذخیره‌سازی انرژی دنیبال می‌کنیم و با توجه به الزام نیروگاه‌های بزرگ و صنایع عمده نظیر فولاد و سیمان به استفاده از ذخیره‌سازی انرژی، این حوزه از اهمیت راهبردی برای کشور، برخوردار است.

وی گفت: در کنار توسعه نیروگاه‌های تجدیدپذیر و ذخیره‌سازی انرژی، موضوع نگهداری و افزایش بهره‌وری نیروگاه‌های خورشیدی نیز اهمیت دارد. برای مثال؛ تست‌وشش و پاک‌سازی پنل‌های خورشیدی تأثیر مستقیمی بر عملکرد و راندمان این نیروگاه‌ها دارد که به همین منظور، همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان فعال در این حوزه نیز در دستور کار قرار دارد تا بهره وری انرژی برای صنایع، بهتر مدیریت شود. معاون توسعه صنایع پیشرفته سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران افزود: در حوزه هوشمندسازی و هوش مصنوعی نیز، برنامه‌های گسترده‌ای دنبال می‌شود که یکی از مهم‌ترین اقدامات، ایجاد

اخبار

عراق شایعه خروج احتمالی از اوپک را تکذیب کرد

وزارت نفت عراق ادعاهایی مبنی بر تهدید بغداد به خروج از عضویت اوپک را که در پی گزارش روز پنجشنبه بلومبرگ مطرح شده بود، رد کرد. به گزارش ایسنا، وزارت نفت عراق در بیانیه‌ای اعلام کرد که ادعاهایی مبنی بر تهدید عراق به پایان دادن به عضویت خود در سازمان کشورهای صادرکننده نفت اوپک، منعکس کننده موضع رسمی دولت عراق نیست. این وزارتخانه اعلام کرد که نه نخستت وزیر و نه دولت، موضوع خروج را مطرح نکرده‌اند. در عوض، عراق همواره بر لزوم ارزیابی مجدد سقف تولید نفت مطابق با ظرفیت‌های تولید پایدار کشورهای عضو اوپک و همچنین تفاهمات مربوط به وضعیت امنیتی و اقتصادی عراق تاکید کرده است.

بلومبرگ پیش از این به نقل از سلیم الرکابی، سخنگوی وزارت نفت، گزارش داده بود که عراق در حال حاضر قصدی برای خروج از اوپک ندارد و همچنان به همکاری در چارچوب و سازوکارهای این گروه متعهد است. با این حال، عراق در حال پیشبرد برنامه‌هایی برای افزایش تولید متناسب با توانایی‌ها و نیازهای خود است و اوپک باید سطح تولید این کشور را بر این اساس افزایش دهد. این وزارتخانه اعلام کرد که اوپک و تولیدکنندگان متحد، پیش از این با راه‌اندازی فرآیندی برای ارزیابی مجدد حداکثر ظرفیت تولید پایدار اعضا، با هماهنگی یک شرکت مشاوره بین‌المللی مستقل و با مشارکت فعال عراق، به چنین نگرانی‌هایی پاسخ داده‌اند. و در ادامه افزود که اوپک و متحدانش به تدریج بازگرداندن سطح تولید کاهش یافته را آغاز کرده‌اند. در حالی که از سرگیری کامل کاهش داوطلبانه برای ماه‌های آینده برنامه‌ریزی شده است و انتظار می‌رود این اقدام، سقف تولید عراق را تقویت کند.

وزارت نفت عراق اعلام کرد مطالبات مربوط به سقف تولید یا سطح ظرفیت از طریق مکانیسم‌های فنی و مبتنی بر اجماع در چارچوب اوپک پلاس رسیدگی خواهد شد. همچنین با اشاره به تاثیر بیش از ۴۰ سال جنگ، تحریم و آسیب به زیرساخت‌ها، از جمله حملات خرابکارانه تروریستی به تاسیسات نفتی، اعلام کرد کشورهای عضو اوپک درک بالایی از «وضعیت ویژه» عراق نشان داده‌اند. وزارت نفت عراق تاکید کرد که این شرایط باید در نظر گرفته شود تا تولید نفت عراق به سطح منصفانه‌ای برسد و این کشور بتواند جایگاه خود را به عنوان دومین تولیدکننده بزرگ در میان کشورهای عضو اوپک پایدار. بر اساس گزارش میدل ایست مونیتور، بلومبرگ خاطر نشان کرد که اوپک و شرکایش بررسی میزان تولید فنی هر عضو را آغاز کرده‌اند و انتظار می‌رود نتایج آن به تعیین اهداف تولید برای سال ۲۰۲۷ کمک کند.

سازنده چت‌جی‌پی‌تی برای عرضه سهام دودل شد

نیویورک تایمز به نقل از سه منبع مطلع که گزارش داد که شرکت اوپن‌آی‌آی (OpenAI)، سازنده چت بات هوش مصنوعی چت‌جی‌پی‌تی، در پی نوسان سهام فناوری، مایل است عرضه اولیه سهام خود را تا سال ۲۰۲۷ به تعویق بیاورد.

به گزارش ایسنا، این روزنامه گزارش داد بانکدارانی که به اوپن‌آی‌آی در مورد برنامه‌های عرضه اولیه سهام مشاوره می‌دهند، هشدار داده‌اند که نوسانات اخیر در سهام فناوری و همچنین سهام اسپیس‌ایکس پس از عرضه اولیه سهام بی‌سابقه‌ای آن، می‌تواند اشتیاق سرمایه‌گذاران خود را برای عرضه سهام اوپن‌آی‌آی کاهش دهد.

سهام گروه سافت بانک، یکی از سرمایه‌گذاران اصلی اوپن‌آی‌آی، روز جمعه ۲۶ ژوئن پس از انتشار این گزارش، تا ۱۲ درصد کاهش یافت. انتظارات از یک سود بادآورده مالی بزرگ از عرضه اولیه سهام اوپن‌آی‌آی، سهام سافت بانک را به بالاترین رکورد خود رسانده بود و به این شرکت کمک کرد تا در ماه مه، ارزش بازار خود را از تویوتا موتور بالاتر ببرد.

بر اساس گزارش نیویورک تایمز، مدیرعامل این شرکت هوش مصنوعی، مشاوران خود از جمله بانکداران و وکلا را تحت فشار قرار داده تا ارزش‌گذاری یک تریلیون دلاری را هدف قرار دهند.

طبق بیانیه‌ای که اوپن‌آی‌آی در ۹ ژوئن منتشر کرد، این شرکت به طور محرمانه درخواست خود برای عرضه اولیه سهام را به کمیسیون بورس و اوراق بهادار ایالات متحده ارائه کرده است. در این بیانیه آمده است: «ما هنوز در مورد زمان‌بندی تصمیم نگرفته‌ایم؛ ممکن است کمی طول بکشد زیرا کارهایی وجود دارد که می‌خواهیم انجام دهیم که احتمالاً به عنوان یک شرکت خصوصی آسان‌تر هستند. اما این مجموعه‌ای پیچیده از بدبستان‌ها است و این به ما این امکان را می‌دهد که اگر این بهترین نتیجه باشد، زودتر سهام خود را عرضه عمومی کنیم.» اوپن‌آی‌آی و رقیب آن، آنتروپیک، در تلاش هستند تا در سال ۲۰۲۶ اولین حضور خود را در وال استریٹ داشته باشند و سرمایه‌گذاران بازار عمومی را جذب کرده و از هزینه‌های سنگین خود برای تراشه‌ها و مراکز داده برای هوش مصنوعی پشتیبانی کنند.

شرکت آنتروپیک که زمانی در مقایسه با اوپن‌آی‌آی، به عنوان رقیبی ضعیف‌تر دیده می‌شد، به لطف موفقیت نرم‌افزار هوش مصنوعی خود، از جمله محصولاتی که به سادسازی فرآیند نوشتن و اشکال‌زدایی کد کمک می‌کنند، در سال ۲۰۲۶ شاهد افزایش درآمد بوده است. این شرکت سازنده ابزار هوش مصنوعی کلود کمی قبل از اوپن‌آی‌آی، به صورت محرمانه برای عرضه عمومی سهام درخواست داد.

وپن‌آی‌آی در اوایل سال جاری میلادی، ۱۲۲ میلیارد دلار آمریکا در یک دور تامین مالی از سرمایه‌گذاران جمع‌آوری کرد تا از هزینه‌های گزاف خود در زیرساخت‌های هوش مصنوعی پشتیبانی کند. بر اساس گزارش بلومبرگ، این تامین مالی، ارزش شرکت سازنده چت‌جی‌پی‌تی را به رقم تخمینی ۸۵۲ میلیارد دلار آمریکا رساند.

پس از ۴ ماه توقف

بارگیری نفت در بندر راس تنوره عربستان

ازسرگرفته شد

شرکت آرامکوی سعودی روز جمعه بارگیری نفت در پایانه راس تنوره در خلیج فارس را پس از نزدیک به چهار ماه وقفه ناشی از تجاوز آمریکایی صهیونی به ایران، از سرگرفت. به گزارش ایسنا، داده‌های کشتیرانی شرکت مالی LSEG نشان می‌دهد که دو نفتکش سیار بزرگ از نوع VLCC، در حال بارگیری نفت خام در این پایانه دیده شده‌اند، در حالی که یک نفتکش دیگر در همان نزدیکی منظر بوده است. هر کشتی VLCC قادر به بارگیری ۲ میلیون بشکه نفت است. بر اساس گزارش رویترز، داده‌ها نشان می‌دهد که این شرکت بزرگ انرژی سعودی آخرین بار در هشتم مارس، محموله‌ای را از بندر راس تنوره به مقصد چین بارگیری کرد و پس از مسدود شدن تنگه هرمز در طول تجاوز آمریکایی صهیونی به ایران، مجبور شد تمام صادرات خود را به بندر بنبع در دریای سرخ تغییر مسیر دهد. یک هفته پس از امضای تفاهم‌نامه میان ایران و آمریکا، صادرات نفت خام از خلیج فارس به حداقل ۷۵ درصد از سطح قبل از جنگ رسید. سه نشان‌دهنده یک بازگشت شکننده اما قابل توجه پس از یکی از بزرگترین اختلالات کشتیرانی در دهه‌های اخیر است. طبق محاسبات بلومبرگ، از حدود ۱۳ میلیون بشکه در روز نفت خامی که در سه روز منتهی به چهارشنبه از منطقه خارج شد، بخش عمده‌ای از آن مربوط به محموله‌های معوقه‌ای بود که تولیدکنندگان منطقه شروع به تخلیه آنها کرده‌اند.

اقتصادی با ظرفیت تبدیل شدن به پیشران اصلی اقتصاد

آخرین برآورد از سهم اقتصاد دیجیتال ایران

اقتصاد ملی است.

اقتصاد دیجیتال ایران در سال‌های اخیر وارد مرحله تازه‌ای شده است؛ مرحله‌ای که در آن رشد تقاضا، گسترش خدمات پلتفرمی و تغییر الگوی مصرف مردم، با سرعتی بیش از ظرفیت‌های زیرساختی و سرمایه‌گذاری‌های پایه حرکت کرده‌اند.

برنامه هفتم و مأموریت وزارت ارتباطات

در ماده ۶۶ برنامه هفتم توسعه به‌منظور افزایش سهم اقتصاد رقومی (دیجیتال) از تولید ناخالص ملی، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف شده وفق «سند راهبردی جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی»، سند «نظام اقتصاد رقومی (دیجیتال)» را با همکاری دستگاه‌های عضو کارگروه ویژه اقتصاد دیجیتال دولت، تهیه کند و به تصویب شورای عالی فضای مجازی برساند.

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات همچنین مکلف شده با مشارکت و سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی از طریق سازمان توسعه‌ای زیرمجموعه خود نسبت به تامین زیرساخت‌های لازم برای توسعه اقتصاد رقومی (دیجیتال)، اعم از ارتباطی و اطلاعاتی، ذخیره‌سازی و پردازش سریع برای حضور و رقابت در بازارهای داخلی و بین‌المللی، اقدام کند.

دسترسی کسب‌وکارهای رقومی (دیجیتال) به داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات با حفظ امنیت گرفته‌ها شخصی نیز از دیگر مأموریت‌های وزارت ارتباطات در برنامه هفتم توسعه است.

چالش اصلی فراگیری اقتصاد دیجیتال در ایران

تحلیلگران اقتصادی معتقدند، توسعه اقتصاد دیجیتال در ایران با چالش‌هایی مانند نبود زیرساخت‌های مناسب، نگرانی‌های مربوط به امنیت داده‌ها، نبود قوانین متناسب و محدودیت‌های اقتصادی روبروست اما در صورت حل این چالش‌ها، پتانسیل بسیار بالایی برای رشد و توسعه وجود دارد. از سوی دیگر چالش‌های ساختاری عمیقی مانند ناترازی‌های بودجه‌ای، انرژی و بانکی در کشور وجود دارد و در چنین شرایطی، اقتصاد دیجیتال می‌تواند موتور محرکه تحول، ایجاد اشتغال دانش‌بنیان، کاهش هزینه‌ها و افزایش شفافیت باشد.

بی تردید ایران در حال گذار از اقتصاد سنتی به اقتصاد مدرن و دیجیتال است و برای این منظور بدون مقررات‌زدایی سریع و هوشمند، تعارض با ساختار سنتی افزایش یافته و فرصت‌های جهش از دست خواهد رفت.

چرا تجار چینی با وجود توافق ایران و آمریکا همچنان محتاط هستند؟

«هرچند توافق اخیر میان ایران و آمریکا، امیدها برای ازسرگیری

تدریجی فعالیت‌های تجاری را افزایش داده است اما فعالان اقتصادی معتقدند بازگشت کامل تجارت و حمل‌ونقل به زمان بیشتری نیاز دارد.»

جایگاه اقتصاد دیجیتال در کشور

طبق گزارش‌ها، درحال حاضر سهم اقتصاد دیجیتال از تولید ناخالص داخلی کشور ۷.۱۴ درصد است در حالی که میانگین جهانی آن ۱۵ درصد است و این فاصله بسیار باعث شده تا در برنامه هفتم توسعه هدفگذاری ۱۰ درصدی برای سهم اقتصاد دیجیتال پیش‌بینی شود و تا پایان سال ۱۴۰۷ افزایش یابد.

احسان چیت‌ساز - معاون سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی توسعه فاوا و اقتصاد دیجیتال، اخیراً در پانزدهمین کنفرانس تجارت الکترونیکی اعلام کرد که سهم اقتصاد دیجیتال از تولید ناخالص ملی از ۴.۹ درصد در سال ۱۴۰۰ به ۷.۱۴ درصد در سال ۱۴۰۳ افزایش یافته که نشانگر ظرفیت اقتصاد دیجیتال برای تبدیل شدن به یکی از پیشران‌های اصلی

«بر اساس این گزارش، توافق موقت میان تهران و واشنگتن شامل آتش‌بسی ۶۰ روزه، اعطای مجوز موقت برای صادرات نفت ایران در این بازه زمانی و بازگشایی تنگه هرمز است. همچنین دو طرف بر سر چارچوبی برای ادامه مذاکرات درباره برنامه هسته‌ای ایران، کاهش تحریم‌ها و بازگشایی بلندمدت این آبراه راهبردی توافق کرده‌اند. پیش از برقراری آتش‌بس، اختلال در عبور و مرور کشتی‌ها از تنگه هرمز موجب کاهش شدید تردد تجاری در یکی از مهم‌ترین کریدورهای انرژی جهان، برهم خوردن زنجیره‌های تامین و افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل شده بود.

این بازارگان چینی با ابراز امیدواری نسبت به افزایش تقاضا در آینده گفت: «تقاضا قطعاً بازخواهد گشت، زیرا بازسازی پس از جنگ به حجم

عظیمی از مصالح و کالا نیاز دارد.» وی افزود: «ترجیح ما حمل کالا از طریق دریاست، زیرا ارزان‌ترین گزینه محسوب می‌شود، اما تردد کشتی‌ها از تنگه هرمز هنوز به حالت عادی بازنگشته است.»

افزایش هزینه حمل‌ونقل و کمبود ظرفیت ریلی

این فعال اقتصادی گفت شرکت‌ها ناچار شده‌اند برای انتقال کالا از مسیر ریلی استفاده کنند اما ظرفیت خطوط ریلی نیز تقریباً تکمیل شده است.

به گفته وی، ظرفیت حمل ریلی برای ماه ژوئن کاملاً پر شده و ظرفیت ماه ژوئیه نیز تقریباً تکمیل است. او افزود: «راه‌آهن توان پاسخگویی به حجم مورد نیاز حمل کالا را ندارد و هزینه حمل هر کانتینر اکنون به حدود ۹ هزار دلار رسیده است.»

تردید نسبت به دوام توافق

با وجود کاهش تنش‌ها، بسیاری از فعالان اقتصادی نسبت به پایداری توافق خوش‌بین نیستند. یک فعال اقتصادی به این روزنامه می‌گوید: «بزرگ‌ترین پرسش این است که آیا دونالد ترامپ واقعاً به این توافق پایبند خواهد ماند یا خیر. بیشتر فعالان اقتصادی باور ندارند که همه طرف‌ها شرایط توافق را بپذیرند. صادقانه بگویم، احساس می‌شود هر سه طرف بیشتر در حال نمایش سیاسی هستند.»

وی همچنین برآورد کرد که حدود ۸۰ درصد اقتصاد مصرفی ایران تحت تأثیر درگیری‌ها قرار گرفته و بسیاری از کسب‌وکارها با تعطیل شده‌اند یا بخشی از نیروی کار خود را تعدیل کرده‌اند. او افزود: «به جز کالاهای اساسی و بخش کشاورزی، تقریباً همه بخش‌های اقتصادی آسیب دیده‌اند.»

به گفته این تاجر، اتاق بازرگانی ایران و چین در حال رایزنی با نهادهای تجاری استان‌های مختلف چین است تا از طریق سرمایه‌گذاری، تجارت تهازرتی و استفاده از ظرفیت تجارت نفت، زمینه تامین مالی پروژه‌های مشترک را فراهم کند.

بازرگانان چینی به بازارهای دیگر روی آورده‌اند

کوبن ژائو، صادرکننده ۳۲ ساله شهر بی‌وو در استان ژجیانگ چین که لوازم خانگی کوچک از جمله ششوار و دستگاه فرکننده مو را به

خبرنامه

انربوم و رپبل پیشتاز سقوط بازار رمزارزها شدند

انربوم، رپبل و دوج کوین همزمان با موج گسترده فروش در بازار رمزارزها و سقوط سهام شرکت‌های فناوری، بیشترین افت را در میان رمزارزهای بزرگ ثبت کردند و عملکردی ضعیف‌تری نسبت به بیت‌کوین داشتند.

به گزارش ایسنا، فشار فروش در حوزه رمزارزها این بار نیز از بازارهای جهانی آغاز شده بازارهای سهام جهان پس از آنکه سهام شرکت اپل به دنبال افزایش قیمت رایانه‌های مک، تبلت‌های آپید و برخی دستگاه‌های خانگی ۶.۱ درصد سقوط کرد، به پایین‌ترین سطح دو هفته اخیر رسیدند. این اقدام نگرانی‌ها را درباره افزایش هزینه قطعات و احتمال کاهش شتاب رشد بازار تراشه‌های حافظه که از عوامل اصلی رونق سرمایه‌گذاری در حوزه هوش مصنوعی است، تشدید کرد. عوامل داخلی بازار رمزارزها نیز به تشدید این روند نزولی کمک کردند. گیب سلسی، رئیس بخش تحقیقات شرکت «سی‌اف بنچمارکس» (CF Benchmarks)گفت: بخشی از افت بیت‌کوین ناشی از فروش حجم قابل توجه دارایی سرمایه‌گذاران بزرگ بوده است و بازار هنوز نتوانسته این عرضه اضافی را به‌طور کامل جذب کند.

سلسی می‌گوید: بخش عمده سرمایه‌های جدید و توجه سرمایه‌گذاران در ماه‌های اخیر به سمت شرکت‌ها و پروژه‌های مرتبط با هوش مصنوعی هدایت شده و همین موضوع باعث شده بازار رمزارزها سهم کمتری از سرمایه‌گذاری در دارایی‌های پرخطر را به خود اختصاص دهد.

وی تأکید کرد که افت اخیر بیشتر ناشی از سرد شدن فضای کلی بازارهای مالی و نه ضعف بنیادین در بازار رمزارزهاست.

سلسی همچنین معتقد است که محدوده ۵۰ تا ۶۰ هزار دلار، همچنان مهم‌ترین محدوده حمایتی بیت‌کوین است و تجربه دوران گذشته نشان می‌دهد که در این محدوده معمولاً خریداران وارد بازار می‌شوند. وی گفت: سطح ۵۵ هزار دلار، مهم‌ترین حمایت بعدی بیت‌کوین محسوب می‌شود، در حالی که برای بازگشت روند صعودی، قیمت باید دوباره به محدوده ۶۱ تا ۶۲ هزار دلار برسد. وی همچنین به سرمایه‌گذاران توصیه کرد در شرایط فعلی با مدیریت ریسک، اندازه موقعیت‌های معاملاتی خود را متناسب انتخاب کنند. طبق گزارش کوین‌دسک، در مجموع، تحلیلگران معتقدند که روند کلی بازار تغییری نکرده است و بازار رمزارزها همچنان تحت تأثیر موج فروش سهام فناوری قرار دارد، در شرایطی که سرمایه‌ها همچنان به سمت حوزه هوش مصنوعی حرکت می‌کنند و بازار رمزارزها فعلا از محرک قدرتمندی برای تغییر روند برخوردار نیست.

ارزش بازار میکرون و متا و تسلا پیشی گرفت

میکرون تکنولوژی در پی پیش‌بینی قوی این تولیدکننده تراشه حافظه از افزایش رشد مبتنی بر هوش مصنوعی، روز پنجشنبه برای اولین بار از ارزش بازار متا پلتفرمز و برای مدت کوتاهی تسلا پیشی گرفت.

به گزارش ایسنا، سهام این شرکت آخرین بار با ۱۸.۴ درصد افزایش، به ۱۲۳۶ دلار رسید و ارزش بازار آن را به ۱.۳۹۸ تریلیون دلار رساند، در حالی که متا ۱.۳۹۲ تریلیون دلار ارزش داشت. ارزش بازار تسلا ۱.۴ تریلیون دلار بود.

پیش‌بینی‌های درآمد و سود سه ماهه چهارم میکرون در روز چهارشنبه به بازار سهام کمک کرد تا کود اخیر را جبران کند، زیرا این شرکت فاش کرد که مشتریانش ۲۲ میلیارد دلار برای تأمین تراشه‌های حافظه اختصاص داده‌اند.

میکرون روز چهارشنبه گزارش داد که درآمد این شرکت در سه ماهه سوم مالی آن، در مقایسه با ۹.۲ میلیارد دلار در سال گذشته، بیش از چهار برابر شده و به ۴۱.۴ میلیارد دلار رسیده است. این شرکت اکنون درآمد حدود ۵۰ میلیارد دلار را برای سه‌ماهه جاری پیش‌بینی می‌کند که نسبت به ۱۱.۳ میلیارد دلار در مدت مشابه سال قبل افزایش یافته است.

این شرکت روز چهارشنبه اعلام کرد که ۱۶ قرارداد بلندمدت با چندین مشتری از مراکز داده گرفته تا خودروسازان امضا کرده است که فروش را برای مدت سه تا پنج سال تضمین می‌کند و انتظار دارد تعهدات مالی ۲۲ میلیارد دلاری از آنها دریافت کند.

بر اساس گزارش رویترز، ارزش بازار این شرکت تولیدکننده تراشه در تاریخ ۲۶ مه، از مرز یک تریلیون دلار گذشت و ورود سامسونگ الکترونیکس کره جنوبی به کلوب شرکت‌های تریلیون دلاری را دنبال کرد. تولیدکنندگان تراشه‌های حافظه از اشتیاق سرمایه‌گذاران برای دنبال کردن طرح‌های کلان سرمایه‌گذاری هوش مصنوعی شرکت‌های بزرگ فناوری سود می‌برند.

تورم قیمت مصرف‌کننده آمریکا افزایش یافت

نرخ تورم آمریکا در ماه مه، تحت تأثیر صعود قیمت انرژی پس از جنگ تحمیلی حمله ایران، افزایش بیشتری یافت و برای اولین بار در سه سال گذشته، به بالای چهار درصد رسید و گزینه افزایش نرخ بهره از سوی فدرال رزرو در سال جاری را همچنان روی میز نگه داشت.

به گزارش ایسنا، دفتر تحلیل اقتصادی وزارت بازرگانی آمریکا روز پنجشنبه اعلام کرد که شاخص قیمت هزینه‌های مصرف شخصی (PCE) در ۱۲ ماه منتهی به ماه مه، ۴.۱ درصد افزایش یافته که بزرگترین افزایش و اولین افزایش بالای چهار درصد از آوریل ۲۰۲۳ است. این شاخص تورم در آوریل ۳.۸ درصد افزایش یافته بود. اقتصاددانان در نظرسنجی رویترز، پیش‌بینی کرده بودند که شاخص قیمت هزینه‌های مصرف شخصی به ۴.۱ درصد افزایش یابد. این شاخص پس از افزایش مشابه در آوریل، در طول ماه ۰.۴ درصد رشد کرد.

تجاوز آمریکا و رژیم صهیونیستی به ایران، قیمت نفت را افزایش داد و قیمت بنزین را نیز برای مصرف‌کنندگان آمریکایی بالاتر برد. با این حال، امضای تفاهم‌نامه ایران و آمریکا و بازگشایی تنگه هرمز، بر قیمت نفت تأثیر گذاشته و کاهش آن را در پی داشته است. اما مصرف‌کنندگان آمریکا پیش از این جنگ نیز با افزایش قیمت‌ها ناشی از تعرفه‌های وارداتی گسترده ترامپ دست و پنجه نرم می‌کردند.افزایش هزینه زندگی یک مسئولیت سیاسی برای ترامپ و حزب جمهوری خواه او است که به دنبال حفظ کنترل گنگره در انتخابات میان‌دوره‌ای نوامبر هستند، در حالی که ناامیدی از نحوه مدیریت او بر اقتصاد رو به افزایش است. ترامپ تا حدودی به دلیل وعده‌اش برای کاهش تورم، در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۴ پیروز شد. بدون در نظر گرفتن اقلام متغیر شامل غذا و انرژی، شاخص قیمت PCE پس از افزایش ۳.۳ درصدی در آوریل، در ماه مه نسبت به ماه مه سال گذشته ۲.۴ درصد افزایش یافت. تورم به اصطلاح هسته PCE پس از افزایش ۰.۳ درصدی در ماه آوریل، بر مبنای ماهانه ۰.۳ درصد افزایش یافت.

بانک مرکزی آمریکا معیار تورم PCE را برای هدف تورم ۲ درصدی خود دنبال می‌کند. فدرال رزرو هفته گذشته نرخ بهره شبانه خود را در محدوده ۳.۵۰ تا ۳.۷۵ درصد حفظ کرد، اما پیش‌بینی‌های سه ماهه به‌روز شده نشان داد که سیاست‌گذاران انتظار دارند در حیووحه نگرانی‌های فزاینده در مورد تورم، هزینه‌های استقراف را امسال افزایش دهند.

بر اساس گزارش رویترز، هر دو تورم اصلی و تورم پایه PCE در اوایل سال ۲۰۲۱، زیر ۲ درصد بودند. طبق ایزده بانه فدرال گروه CME، بازارهای مالی تقریباً ۸۰ درصد احتمال افزایش نرخ بهره بهره توسط فدرال رزرو در جلسه ۱۵ و ۱۶ سپتامبر را پیش‌بینی کردند.

اقتصاد امروز

تهران و دهلی‌نو؛ آیا انرژی می‌تواند تجارت ایران و هند را دوباره بسازد؟

فرصت‌هایی برای گفت‌وگو درباره انرژی، حمل‌ونقل، فناوری و پرداخت ایجاد کند. بریکس مجموعه‌ای از اقتصادهای بزرگ و مصرف‌کنندگان مهم انرژی را کنار هم قرار داده است. این فضا می‌تواند به ایران کمک کند که با مشتریان، سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان بزرگ‌تر ارتباط برقرار کند.

اما عضویت یا حضور در یک نهاد بین‌المللی به خودی خود قرارداد نمی‌سازد. فرصت زمانی به نتیجه می‌رسد که پروژه مشخص، زمان‌بندی روشن، شریک تجاری معتبر و مدل مالی قابل اجرا وجود داشته باشد. ایران باید بتواند از نشست‌ها به پروژه برسد و از تفاهم‌نامه به سرمایه‌گذاری واقعی حرکت کند.

در روابط با هند نیز همین اصل برقرار است. گفت‌وگوهای انرژی مهم‌اند، اما آنچه اقتصاد را تغییر می‌دهد، قراردادهای خرید بلندمدت، سرمایه‌گذاری مشترک، توسعه زیرساخت و همکاری فنی است.

انرژی‌های نو؛ میدان تازه همکاری

همکاری انرژی میان ایران و هند نباید فقط در چارچوب نفت و گاز باقی بماند. هر دو کشور با چالش تأمین برق، توسعه شبکه، رشد مصرف و نیاز به انرژی پاک‌تر روبه‌رو هستند. انرژی خورشیدی، شبکه هوشمند، ذخیره‌سازی برق، بهینه‌سازی مصرف و فناوری‌های کم‌کربن می‌توانند حوزه‌های تازه همکاری باشند.

ایران از نظر تابش خورشید و ظرفیت جغرافیایی، توان بالایی برای توسعه انرژی خورشیدی دارد. هند نیز در سال‌های اخیر تجربه و ظرفیت قابل توجهی در توسعه پروژه‌های خورشیدی و بادی ایجاد کرده است. همکاری در فناوری، تأمین تجهیزات، سرمایه‌گذاری مشترک و انتقال تجربه می‌تواند به نفع هر دو طرف باشد.

این نوع همکاری همچنین می‌تواند فشار ناترازی برق را کاهش دهد و زمینه ورود شرکت‌های هندی به پروژه‌های زیرساختی ایران را فراهم کند. البته شرط موفقیت، وجود مدل اقتصادی روشن و تضمین خرید برق یا بازگشت سرمایه است.

از نفت به زنجیره ارزش

ایران و هند زمانی می‌توانند روابط اقتصادی خود را تقویت کنند که از نگاه صرف به نفت خام عبور کنند. صادرات نفت مهم است، اما توسعه زنجیره ارزش اهمیت بیشتری دارد. سرمایه‌گذاری در پالایش، پتروشیمی، حمل‌ونقل، صنایع پایین‌دستی و فناوری انرژی می‌تواند روابط را پایدارتر و کم‌ریسک‌تر کند.

هرچه همکاری دو کشور متنوع‌تر باشد، آسیب‌پذیری آن در برابر شوک‌های سیاسی و مالی کمتر می‌شود. اگر رابطه فقط بر یک کالا یا یک مسیر پرداخت متکی باشد، با یک مانع دچار اختلال می‌شود. اما اگر چندین پروژه در حوزه‌های مختلف وجود داشته باشد، رابطه اقتصادی عمیق‌تر و مقاوم‌تر خواهد شد.

جمع‌بندی؛ از نشست تا قرارداد

ایران و هند ظرفیت‌های بزرگی برای همکاری انرژی دارند؛ ایران منابع و موقعیت جغرافیایی دارد و هند بازار، سرمایه و تقاضای رو به رشد. اما این ظرفیت‌ها فقط زمانی به فرصت اقتصادی تبدیل می‌شوند که موانع پرداخت، حمل‌ونقل، بیمه، سرمایه‌گذاری و ریسک سیاسی به‌صورت عملی مدیریت شوند. دیپلماسی انرژی زمانی موفق است که به قرارداد منتهی شود. قرارداد زمانی موفق است که سرمایه‌گذاری، فناوری و تجارت پایدار ایجاد کند. تهران و دهلی‌نو می‌توانند از نفت آغاز کنند، اما آینده روابط آنها در زنجیره ارزش انرژی، چاپهار، پتروشیمی، فناوری و مسیرهای جدید مالی ساخته خواهد شد.

سوال اصلی دیگر این نیست که ایران و هند ظرفیت همکاری دارند یا نه. سوال این است که آیا می‌توانند این ظرفیت را از سطح گفت‌وگو به سطح پروژه‌های واقعی برسانند.

این‌بندر فقط یک پروژه حمل‌ونقلی نیست؛ می‌تواند به بخشی از معماری جدید تجارت منطقه‌ای تبدیل شود. برای هند، چاپهار مسیری برای دسترسی به افغانستان، آسیای مرکزی و فراتر از آن است. برای ایران نیز می‌تواند ظرفیت ترانزیت، توسعه منطقه‌ای و پیوند با بازارهای بزرگ را افزایش دهد.

اما چاپهار زمانی می‌تواند نقش واقعی خود را ایفا کند که به شبکه ریلی، جاده‌ای، انبارداری، خدمات گمرکی، مناطق صنعتی و زنجیره‌های صادراتی متصل شود. بندر بدون پس کرانه فعال، فقط یک نقطه تخلیه و بارگیری خواهد بود. ارزش واقعی چاپهار در این است که به مسیر تجارت و تولید تبدیل شود.

همکاری ایران و هند در چاپهار می‌تواند از لجستیک فراتر برود. توسعه صنایع مرتبط، انبارهای انرژی، واحدهای فـرآوری، خدمات دریایی و مراکز تجاری می‌تواند این بندر را به یکی از نقاط مهم تعامل اقتصادی دو کشور تبدیل کند.

مشکل اصلی؛ پول چگونه جابه‌جا می‌شود؟

یکی از مهم‌ترین موانع همکاری انرژی ایران و هند، سازوکار مالی است. تجارت نفت و گاز بدون نظام پرداخت قابل اتکا نمی‌تواند پایدار بماند. حتی اگر خریدار و فروشنده به توافق برسند، نبود مسیر روشن برای انتقال پول، بیمه محوله، تسویه حساب و تضمین قرارداد می‌تواند تجارت را متوقف کند.

تحریم‌ها، محدودیت‌های بانکی و نگرانی شرکت‌های بزرگ از ریسک‌های حقوقی، مسیر همکاری را دشوار کرده‌اند. به همین دلیل، دو کشور باید به دنبال روش‌های عملی‌تر برای تسویه باشند؛ از استفاده از ارزهای محلی گرفته تا تهاتر، سازوکارهای بانکی ویژه، پرداخت از طریق بانک‌های واسط یا قراردادهای چندجانبه در چارچوب نهادهای منطقه‌ای.

البته این روش‌ها جایگزین کامل نظام مالی بین‌المللی نیستند، اما می‌توانند بخشی از موانع را کاهش دهند. نکته مهم این است که سازوکار مالی باید واقعی، قابل اجرا و مورد اعتماد بخش خصوصی باشد. صرف اعلام یک کانال پرداخت، بدون استفاده عملی، تأثیری بر تجارت ندارد.

بریکس؛ فرصت گفت‌وگو یا ابزار قرارداد؟

حضور ایران در سازوکارهای جدید اقتصادی مانند بریکس می‌تواند

شریک تجاری نخست دیده نمی‌شود.

« این موضوع از نگاه فعالان اقتصادی نشان‌دهنده فاصله معنادار میان وزن واقعی تجارت ایران و جایگاه تعریف‌شده آن در معماری آینده اقتصاد عراق است.

جاده توسعه و تغییر موازنه ترانزیتی منطقه

از منظر کلان‌تر، روندهای توسعه‌ای عراق نشان می‌دهد این کشور در حال تبدیل شدن به یک هاب جدید اتصال منطقه‌ای است. پروژه «جاده توسعه»، همراه با توسعه بندار جنوبی و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های حمل‌ونقل، ظرفیت آن را دارد که مسیرهای سنتی ترانزیتی در منطقه را دستخوش تغییرات جدی کند. در همین چارچوب، فریدون وردی‌نژاد، دبیرکل اتاق تهران، با هشدار نسبت به پیامدهای این تحولات تأکید کرده است: «جاده توسعه در عراق می‌تواند بخشی از مزیت ژئواکونومیکی ترانزیتی ایران را تحت تأثیر قرار دهد.» او در ادامه برای مواجهه با این تغییر موازنه، بر ضرورت توسعه ابزارهای مکمل همچون مناطق آزاد مشترک، بندر خشک و شهرک‌های صنعتی بین‌المللی تأکید می‌کند و الگوی منطقه آزاد خورگوس میان چین و قزاقستان را نمونه‌ای موفق از تبدیل رقابت به همکاری زیرساختی می‌داند.

سه دوره تحول در روابط اقتصادی ایران و عراق

در کنار این تحلیل‌ها، نگاه آینده‌پژوهانه‌تری نیز به روابط اقتصادی ایران و عراق مطرح شده است. بر اساس ارزیابی دیاکو حسینی، معاون مطالعات اقتصادی اتاق تهران، روابط دو کشور طی دو دهه گذشته به‌شدت تحت تأثیر تحولات سیاسی و امنیتی منطقه قرار داشته است. او این مسیر را در سه دوره اصلی طبقه‌بندی می‌کند: دوره نخست (۲۰۰۳ تا ۲۰۱۱) که به دلیل بی‌ثباتی شدید عراق، شکل‌گیری یک رابطه اقتصادی پایدار با دشواری جدی مواجه بود؛ دوره دوم (۲۰۱۱ تا ۲۰۲۰) که با خروج تدریجی آمریکا، ظهور داعش و اثرگذاری برجام، تجارت دو کشور با نوسانات شدید همراه شد؛ و دوره سوم (از ۲۰۲۰ تاکنون) که در سایه تشدید تحریم‌ها و محدودیت‌های بانکی، نوعی رکود نسبی در سطح تجارت دوجانبه شکل گرفته است.

این تحلیل نشان می‌دهد تجارت ایران و عراق بیش از آنکه روندی خطی باشد، تابعی از متغیرهای سیاسی و امنیتی منطقه است؛ موضوعی که پیش‌بینی‌پذیری این بازار را به‌شدت کاهش داده است.

سناریوهای آینده روابط تجاری با عراق

در سطح راهبردی، برخی پیشنه‌هاها نیز برای عبور از وضعیت فعلی مطرح شده است؛ از جمله ایجاد یک پلتفرم همکاری منطقه‌ای میان

فرصت امروز: روابط اقتصادی ایران و هند همیشه فقط یک رابطه تجاری ساده نبوده است. دو کشور از نظر جغرافیا، جمعیت، نیازهای انرژی و موقعیت منطقه‌ای ظرفیت‌های قابل توجهی برای همکاری دارند. هند یکی از بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان انرژی در جهان است و ایران یکی از مهم‌ترین دارندگان ذخایر نفت و گاز. در ظاهر، این دو واقعیت باید به یک همکاری گسترده و پایدار منجر شود. اما در عمل، مسیر همکاری انرژی میان تهران و دهلی‌نو با پیچیدگی‌های زیادی روبه‌رو بوده است.

دیدارها و گفت‌وگوهای اخیر در حوزه انرژی، بار دیگر این پرسش را مطرح کرده است که آیا ایران و هند می‌توانند از سطح مذاکرات و تفاهم‌ها عبور کنند و به قراردادهای واقعی، سرمایه‌گذاری مشترک و همکاری بلندمدت برسند یا نه. پاسخ به این پرسش فقط به نفت و گاز وابسته نیست. آینده روابط دو کشور می‌تواند به پتروشیمی، پالایش، حمل‌ونقل دریایی، بندر، فناوری انرژی، برق، انرژی‌های تجدیدپذیر و سازوکارهای مالی نیز شکل بگیرد.

هند برای رشد اقتصادی خود به انرژی نیاز دارد و ایران برای توسعه پایدار، به بازار، سرمایه، فناوری و مسیرهای صادراتی متنوع نیازمند است. این دو نیاز می‌توانند مکمل یکدیگر باشند؛ اما فقط در صورتی که موانع سیاسی، مالی و اجرایی مدیریت شوند.

هند؛ بازاری بزرگ با نیاز رو به رشد

هند یکی از سریع‌ترین اقتصادهای بزرگ جهان از نظر رشد تقاضای انرژی است. جمعیت بالا، توسعه صنعتی، گسترش شهرنشینی، افزایش مصرف برق و رشد حمل‌ونقل باعث شده این کشور هر سال به نفت، گاز، زغال‌سنگ و انرژی‌های تجدیدپذیر بیشتری نیاز داشته باشد.

وابستگی هند به واردات انرژی نیز بالاست. این کشور بخش مهمی از نفت خام مورد نیاز خود را از خارج تأمین می‌کند و برای کاهش ریسک وابستگی، تلاش دارد منابع وارداتی خود را متنوع کند. به همین دلیل، دسترسی به عرضه‌کنندگان مختلف نفت و گاز برای دهلی‌نو اهمیت راهبردی دارد.

ایران از نظر جغرافیایی و منابع انرژی، می‌تواند یکی از گزینه‌های مهم برای هند باشد. نفت ایران برای برخی پالایشگاه‌های هندی مناسب است و نزدیکی نسبی مسیرهای دریایی نیز یک مزیت محسوب می‌شود. اما مزیت طبیعی به تنهایی کافی نیست. تجارت انرژی نیازمند زیرساخت‌های مالی، بیمه، حمل‌ونقل، قراردادهای پایدار و اطمینان از استمرار عرضه است.

ایران؛ فراتر از نفت خام

بحث همکاری ایران و هند نباید فقط به صادرات نفت خام محدود شود. ایران در حوزه پتروشیمی، فرآورده‌های نفتی، گاز طبیعی، پالایش و صنایع پایین‌دستی نیز ظرفیت‌های زیادی دارد. هند نیز بازاری بزرگ برای محصولات پتروشیمی، مواد اولیه صنعتی، کودهای شیمیایی و فرآورده‌های انرژی است.

همکاری در پتروشیمی می‌تواند یکی از مسیرهای مهم باشد. ایران مواد اولیه و مزیت انرژی دارد و هند بازار بزرگ و صنایع پایین‌دستی گسترده. سرمایه‌گذاری مشترک در پروژه‌های پتروشیمی، پالایشگاه‌های فراسرزیمینی یا واحدهای تولید مواد شیمیایی می‌تواند ارزش افزوده بیشتری نسبت به صادرات صرف نفت خام ایجاد کند.

در این میان، صادرات فرآورده به جای نفت خام نیز اهمیت دارد. هرچه ایران بتواند بخش بیشتری از نفت و گاز خود را در داخل فرآوری کند، ارزش صادراتی بالاتری ایجاد می‌شود. بازار هند می‌تواند یکی از مقصدهای این محصولات باشد، مشروط بر آنکه قراردادها و مسیرهای پرداخت پایدار شوند.

چاپهار؛ بندری که فقط بندر نیست

بندر چاپهار یکی از مهم‌ترین نقاط اتصال بالقوه ایران و هند است.

ایران در رقابت سنگین منطقه‌ای برای حفظ سهم در بازار عراق

ایران، عراق و کشورهای عربی حوزه خلیج فارس، به باور تحلیلگران، چنین مدلی می‌تواند وابستگی تجارت به روابط صرفاً دوجانبه را کاهش داده و زمینه شکل‌گیری یک ساختار چندجانبه و پایدارتر را فراهم کند. از سوی دیگر، در سطح سیاست‌گذاری تجاری نیز بر ضرورت طراحی سندهای بلندمدت تأکید می‌شود. ابراهیم بهادرائی، مشاور عالی رئیس اتاق بازرگانی تهران، با اشاره به اهمیت برنامه‌ریزی چندسناریویی می‌گوید: «تدوین یک سند راهبردی برای روابط با عراق به‌در نظر گرفتن شرایط متغیر سیاسی دو کشور ضروری است.» او سه سناریوی اصلی شامل تداوم وضعیت تنش، تغییر شرایط بدون بهبود پایدار و برقراری صلح پایدار را مطرح می‌کند.

تغییر ساختار واردات و رقابت کیفی در بازار عراق

در سطح بازار نیز واقعیت‌های میدانی نشان می‌دهد عراق همچنان از ظرفیت بالایی برای واردات برخوردار است. برآوردهای تجاری حاکی از آن است که این کشور حداقل تا ده سال آینده یکی از بزرگ‌ترین واردکنندگان منطقه باقی خواهد ماند؛ با این تفاوت که ساختار این واردات در حال تغییر است و به‌تدریج از کالاهای مصرفی به سمت تجهیزات صنعتی، خدمات فنی، فناوری و پروژه‌های زیرساختی حرکت می‌کند.

در همین چارچوب، رقابت در بازار عراق نیز بیش از گذشته ماهیت کیفی پیدا کرده است. به گفته محمدعلی مهدی، پژوهشگر مسائل خاورمیانه، «رقیب اصلی ایران در عراق، ترکیه است که با تمرکز بر کیفیت کالا، بسته‌بندی و خدمات توانسته به سطحی قابل توجه از تجارت دست یابد.

« این تغییر نشان می‌دهد که مزیت رقابتی در بازار عراق از قیمت‌محوری سنتی به سمت مؤلفه‌هایی مانند کیفیت، برندینگ و خدمات پس از فروش در حال حرکت است.

عراق در مسیر تبدیل به هاب اقتصادی منطقه

در جمع‌بندی می‌توان گفت عراق در حال گذار به یک اقتصاد منطقه‌ای اثرگذار است؛ اقتصادی که هم‌زمان سه ویژگی اصلی را در خود ترکیب کرده است؛ بازار بزرگ وارداتی با افق حداقلی پنهان‌های، حرکت به سمت سرمایه‌پذیری و تولید مشترک و تبدیل شدن به یکی از محورهای جدید ترانزیت و اتصال منطقه‌ای.

در چنین شرایطی، آینده روابط اقتصادی ایران و عراق نه بر اساس الگوهای گذشته، بلکه بر مبنای توانایی در بازتعریف نقش‌ها، ورود فعال به پروژه‌های زیرساختی و حرکت از تجارت سنتی به مشارکت‌های سرمایه‌محور تعیین خواهد شد.

سه حمله در یک سال؛ تاب آوری شبکه بانکی در برابر جنگ سایبری چقدر است؟

زیرساخت های مربوطه نیازمند تقویت دارند.

امنیت سایبری؛ ضرورتی فراتر از یک پروژه فنی

موضوع دیگری که باید مورد توجه قرار گیرد، وابستگی بیش از حد مردم به ابزارهای پرداخت الکترونیک است؛ در سال‌های اخیر استفاده از پول نقد به شدت کاهش یافته و بخش عمده مبادلات از طریق کارت‌های بانکی، درگاه‌های پرداخت و اپلیکیشن‌های موبایلی انجام می‌شود. علاوه بر سرمایه‌گذاری گسترده در حوزه امنیت سایبری، برنامه‌های تداوم این تحول اگرچه موجب افزایش سرعت و کارایی اقتصاد شده است اما در شرایط بحران می‌تواند به یک نقطه آسیب‌پذیر تبدیل شود. زمانی که سامانه‌های بانکی از دسترس خارج می‌شوند، نبود سازوکارهای جایگزین می‌تواند مشکلات فراوانی برای شهروندان ایجاد کند.

بر همین اساس، کارشناسان امنیت اقتصادی معتقدند که بانک‌ها باید علاوه بر سرمایه‌گذاری گسترده در حوزه امنیت سایبری، برنامه‌های تداوم کسب و کار و مدیریت بحران خود را نیز بازطراحی کنند. ایجاد مراکز داده پشتیبان در نقاط مختلف کشور، استفاده از معماری‌های توزیع شده، برگزاری مانورهای منظم سایبری، آموزش کارکنان، تقویت همکاری با نهادهای امنیتی و تدوین پروتکل‌های مشخص برای شرایط جنگی از جمله اقداماتی است که می‌تواند آسیب‌پذیری این بخش را کاهش دهد.

در کنار همه این موارد، مسئله اطلاع‌رسانی نیز اهمیت فراوانی دارد. تجربه نشان داده است که در بسیاری از بحران‌ها، نبود اطلاعات دقیق و به‌موقع می‌تواند بیش از خود بحران موجب نگرانی عمومی شود. مردم زمانی که بدانند مشکل چیست، چه اقداماتی در حال انجام است و چه زمانی خدمات به حالت عادی بازخواهد گشت، همکاری بیشتری از خود نشان می‌دهند و از رفتارهای هیجانی پرهیز می‌کنند. بنابراین مدیریت افکار عمومی در چنین شرایطی بخشی جدایی‌ناپذیر از مدیریت بحران محسوب می‌شود.

یک هشدار جدی برای نظام بانکی

در پایان باید گفت اتفاقات اخیر یک هشدار جدی برای نظام بانکی کشور به شمار می‌روند. این اتفاقات نشان دادند که میدان نبرد آینده تنها در مرزهای جغرافیایی تعریف نمی‌شود، بلکه در مراکز داده، شبکه‌های ارتباطی و سامانه‌های مالی نیز جریان دارد. حفظ اعتماد عمومی به نظام بانکی، تضمین دسترسی مردم به دارایی‌های خود و تداوم خدمات مالی در شرایط بحرانی، دیگر صرفاً یک موضوع فنی یا مدیریتی نیست؛ بلکه به یکی از مؤلفه‌های اصلی امنیت ملی و پایداری اقتصادی تبدیل شده است. موفقیت در این عرصه نیازمند سرمایه‌گذاری مستمر، نگاه راهبردی و آمادگی دائمی برای مواجهه با تهدیداتی است که هر روز پیچیده‌تر و سازمان‌یافته‌تر می‌شوند.

این موضوع از آنجا اهمیت مضاعف می‌یابد که بدانیم در جریان جنگ ۴۰ روزه اخیر شبکه بانکی همواره یکی از اهداف حملات سنگین سایبری و تهدیدات هکری بود اما آمادگی فنی و رعایت الزامات پدافند غیرعامل سبب شد تا این حملات اثرگذاری چندانی بر عملکرد نظامن بانکی نداشته باشد. از این رو به نظر می‌رسد که اختلالات اخیر در شبکه بانکی ناشی از بی‌توجهی به برخی الزامات حفاظتی باشد و ضروری است بار دیگر رعایت و اجرای دقیق این اصول در همه بخش های شبکه بانکی در دستور کار قرار گیرد تا آسیب پذیری نظام پولی کشور به حداقل ممکن برسد زیرا در شرایط کنونی افزایش تاب‌آوری زیرساخت‌ها و تضمین پایداری خدمات بانکی یکی از ضروریات زندگی روزمره مردم است.

جمع‌بندی مطالب:

تجربه سه دهه اخیر نشان داده است که سیاست ارزی مبتنی بر نرخ‌های ترجیحی وبدون توجه به نرخ تعادلی بازار در عمل ایجادکننده رانت ارزی است. همان گونه که تسهیلات بانکی با نرخ های متفاوت سود در بخش‌های مختلف صنعتی، کشاورزی و خدماتی نیز نوعاً رانت زاست. اما در این مهم باید به این وضعیت نیز توجه داشت که حذف یکباره ارز ترجیحی از واردات دارو و کالاهای اساسی فشار اقتصادی زیادی بر مردم تحمیل می‌کند وتورم را نیز دامن خواهد زد. پس سیاست ارزی باید هوشمندانه و با درک صحیح وضعیتی اقتصادی جامعه طراحی شود. ماده ۴۴ قانون بانک مرکزی تصریح دارد: "... نظام ارزی کشور، «شناور مدیریت-شده» است و هدف مذکور در جزء (۴) بند «ب» ماده (۳) این قانون، باید در چهارچوب این نظام ارزی و با لحاظ رقابت‌پذیری اقتصاد کشور و تقویت تولید ملی پیگیری شود. بانک مرکزی موظف است بازار ارز را به‌گونه‌ای مدیریت کند که با حفظ ارزش پول ملی، نوسانات نرخ ارز، کاهش یابد. بانک مرکزی می‌تواند برای تحقق سیاست‌های ارزی خود، در بازار ارز مداخله و اقدام به خرید یا فروش ارز یا اوراق مالی مبتنی بر ارز نماید. هرگونه خریدوفروش ارز، طلا و اوراق مالی مبتنی بر آنها توسط بانک مرکزی باید به نرخ بازار مورد تأیید بانک مرکزی یا در فاصله‌ای مشخص از آن که توسط هیئت عالی تعیین می‌شود، انجام گیرد..."

به هر حال در کشور ما سیاست‌گذاری و مدیریت کلان ارزی در اختیار بانک مرکزی است. این مدیریت باید از تب‌وتاب‌های سیاسی و رسانه‌ای دور باشد تا بتواند در فضایی آرام و بر اساس داده‌های صحیح اقتصادی جامعه بازار ملتهب ارز را مدیریت نماید و با کارشناسی صحیح نرخ ارز را در بازار تا حد ممکن به نقطه تعادل رساند. انحراف از این مسیر افزایش نرخ ارز در بازارهای غیررسمی را به همراه خواهد داشت که روشن‌ترین آثار منفی آن دلاریزه‌شدن نرخ کالاهای وارداتی خواهد بود.

شنبه ۶ تیرماه ۱۴۰۵

خریدهای روزمره و حتی ارائه خدمات عمومی دولت بر بستر شبکه بانکی انجام می‌شود به همین دلیل در ادبیات امنیت ملی، نظام بانکی در کنار انرژی، مخابرات، حمل‌ونقل و آب، جزو زیرساخت‌های حیاتی کشورها طبقه‌بندی می‌شود و هرگونه اختلال در این زیرساخت می‌تواند آثار گسترده‌ای بر امنیت اقتصادی و حتی امنیت اجتماعی به جا بگذارد.

تجربه جنگ‌های اخیر نیز نشان داد که مهاجمان به‌خوبی این واقعیت را درک کرده‌اند اگر در گذشته حمله به یک کشور با بمباران نیروگاه‌ها، پل‌ها یا فرودگاه‌ها آغاز می‌شد، امروز بخش مهمی از جنگ‌ها در فضای سایبری و علیه مراکز داده، سامانه‌های ارتباطی و زیرساخت‌های مالی انجام می‌شود. هدف نیز لزوماً سرقت پول نیست؛ بلکه همان‌گونه که گفته شد ایجاد بی‌اعتمادی عمومی، اختلال در زندگی روزمره مردم و افزایش هزینه‌های را نداشته باشد، زنجیرهای از مشکلات اقتصادی شکل می‌گیرد که آثار آن محفوظ بماند، عدم دسترسی به آن می‌تواند آثار روانی و اقتصادی قابل توجهی ایجاد کند.

زمانی که یک شهروند نتواند حقوق خود را برداشت کند، یک تولیدکننده نتواند حقوق کارگران را بپردازد یا یک کسبه امکان وصول مطالبات خود را نداشته باشد، زنجیرهای از مشکلات اقتصادی شکل می‌گیرد که آثار آن بسیار فراتر از یک اختلال فنی ساده خواهد بود.

تاب آوری؛ حلقه گمشده امنیت بانکی

نکته قابل تأمل این است که پس از تجربه جنگ ۱۲ روزه انتظار می‌رفت کل شبکه بانکی کشور وارد مرحله‌ای جدیدی از بازنگری امنیتی شود. طبیعی بود که مدیران بانکی، بانک مرکزی و نهادهای مسئول امنیت سایبری، سناریوهای مختلف جنگی را مورد ارزیابی قرار دهند و برای تداوم خدمات در شرایط بحران برنامه‌های جایگزین طراحی کنند. با این حال وقوع مجدد اختلال در بانک های بزرگ کشور یعنی بانک ملی ایران در جنگ ۴۰ روزه و سپس بانک ملی به همراه سه بانک صادرات، تجارت و توسعه صادرات در زمان آتش بس نشان می‌دهد که هنوز فاصله معناداری میان سطح تهدیدات موجود و میزان آمادگی زیرساخت‌های بانکی وجود دارد.

البته باید پذیرفت که هیچ سامانه‌ای در جهان مصونیت ۱۰۰ درصدی ندارد. حتی بانک‌ها و نهادهای مالی بزرگ غربی و شرق آسیا نیز بارها هدف حملات سایبری قرار گرفته‌اند اما تفاوت اصلی در سرعت بازایی خدمات، وجود مراکز پشتیبان، قابلیت انتقال عملیات به سامانه‌های جایگزین و حفظ دسترسی مشتریان به خدمات پایه است.

در بسیاری از کشورها، بانک‌ها موظف هستند در شرایط بحران، حداقل سطح خدمات حیاتی را حتی در صورت از کار افتادن بخشی از زیرساخت‌ها حفظ کنند تا زندگی اقتصادی جامعه دچار وقفه نشود کما اینکه در اختلال اخیر رخ داده برای چهار بانک، به سرعت خدمات بانکی برای مشتریان برقرار شد.

از این منظر، شاید مهم‌ترین پرسش امروز نه درباره وقوع حمله، بلکه درباره میزان تاب‌آوری شبکه بانکی باشد. تاب‌آوری به این معناست که یک سازمان تا چه اندازه می‌تواند پس از وقوع بحران به فعالیت خود ادامه دهد. ممکن است حملهای موفقیت‌آمیز رخ دهند، اما اگر بانک بتواند ظرف چند ساعت یا چند روز خدمات اصلی خود را از طریق سامانه‌های جایگزین بازایی کند، خسارت‌های اقتصادی و اجتماعی به حداقل خواهد رسید ولی زمانی که این اقدام مدت زیادی را طی می‌کند نشان می‌دهد که

حذف نرخ های ترجیحی ارزی: پایان رانت های ارزی یا آغاز اصلاح؟

میلیارد دلار بدهی و تعهد ارزی طی سال‌های ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۴ است. اگر این برآورد دقیق باشد، یک استدلال مهم در دفاع از حذف ارز ترجیحی محسوب می‌شود. زیرا یکی از آسیب‌های کلاسیک تثبیت نرخ ارز، انتقال هزینه‌ها به آینده است؛ سیاستی که در ظاهر ثبات ایجاد می‌کند؛ اما در عمل تعهداتی انباشته می‌سازد که نهایتاً باید از طریق جیبش ارزی، افزایش بدهی یا کاهش ذخایر پرداخت شوند. باوجوداین، ارزیابی نهایی موفقیت یک سیاست ارزی نه بر اساس حذف یک نرخ خاص، بلکه بر اساس نتایج کلان آن انجام می‌شود. آیا شکاف میان بازار رسمی و غیررسمی کاهش‌یافته است؟ آیا انتظارات تورمی مهار شده است؟ آیا نااطمینانی فعالان اقتصادی کمتر شده است؟ آیا سهم رانت در تخصیص منابع ارزی یا ربالی کاهش‌یافته است؟ و مهم‌تر از همه، آیا ثبات بیشتری بر تصمیم‌گیری تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران حاکم شده است؟

اقتصاد ایران امروز بیش از آنکه نیازمند بازگشت به نرخ‌های ترجیحی باشد، نیازمند تکمیل اصلاحات نیمه‌تمام ارزی است. حذف رانت شرط لازم اصلاح است؛ اما شرط کافی نیست. تاریخ اقتصاد کشورهای موفق نشان می‌دهد که ثبات ارزی نه از مسیر تعیین یک نرخ دستوری، بلکه از مسیر انضباط مالی، کنترل نقدینگی، اعتبار سیاست‌گذار و کاهش نااطمینانی اقتصادی حاصل می‌شود.

از این منظر، دفاع بانک مرکزی از حذف ارز ترجیحی را می‌توان دفاع از یک تصمیم قابل‌توجه اقتصادی دانست؛ اما قضاوت درباره موفقیت نهایی این سیاست، همچنان وابسته به نتایجی است که در متغیرهای کلان اقتصاد ایران مشاهده خواهد شد.به نظر می‌رسد سخنرانی رئیس جمهور محترم وهمچنین پیام ویدیویی رییس کل بانک مرکزی در همایش سیاست‌های ارزی تصویری روشن از وضعیت فعلی ارزی کشور نشان می‌دهد.در نتیجه سیاست مطلوب ارزی بابیستی بر اساس همین واقعیت‌های ارزی وربالی طراحی شود.

رفع کامل این اختلال خبر داد و اعلام کرد که خدمات بانکی به وضعیت عادی بازگشته است.

وقوع این اتفاقات در یکسال اخیر نشان داد که اگر روزگاری نیروگاه‌ها، پل‌ها و فرودگاه‌ها نخستین اهداف جنگ بودند، امروز مراکز داده به یکی از مهم‌ترین میدان‌های نبرد تبدیل شده‌اند؛ اختلال‌های اخیر رخ داده در ارایه خدمات بانکی در یک سال اخیر، بار دیگر این پرسش را مطرح کرد که نظام بانکی کشور تا چه اندازه برای مقابله با تهدیدهای سایبری و حفظ تداوم خدمات در شرایط بحرانی آمادگی دارد؟

چرا بانک ها به هدف اصلی جنگ های نوین تبدیل شده اند؟

انجام حملات سایبری به زیرساخت های بانکی موضوعی نیست که تنها آن را در اندازه اختلال در خدمات بانکی دید بلکه باید آن را جزئی از جنگ ترکیبی دانست که برای فلج کردن بخش های مهم اقتصادی و نظامی کشور بکار می گیرد و مورد استفاده قرار می دهد.

هک، سرقت اطلاعات و اختلال در شبکه بانکی چند هدف را پیگیری می کند اول اینکه طراح این حملات می خواهد به اطلاعات بسیار مهم بانک ها که جنبه محرمانگی دارند، دست پیدا کند و دیگر آنکه به دنبال ایجاد اختلال در شبکه بانکی است تا ضمن ایجاد نارضایتی گسترده، شبکه جایجایی پولی را مختل کنند و دولت را بخصوص در زمینه تهیه اقلام مورد نیاز مردم زمین گیر کرده و باعث ناکارآمدی آن شوند.

البته باید متذکر شد که آنچه در جریان اخلال در شبکه بانکی کشور در ایام دو جنگ اخیر مشاهده شد، صرفاً از دسترس خارج شدن چند سامانه بانکی یا ایجاد نارضایتی مقطعی برای مشتریان نبود، بلکه تلاشی هدفمند برای مختل کردن یکی از مهم‌ترین شریان‌های حیاتی اقتصاد کشور به شمار می رفت.

یک شایعه و حملاتی که بیشتر منشاء داخلی دارند

اختلال اخیر در نظام بانکی، البته برداشت های نادرستی را هم به دست که برخی آن را به برقراری مجدد اینترنت بین الملل مرتبط دانسته و مدعی شدند که این حمله سایبری به دلیل برقراری مجدد اینترنت بوده است؛البته این مدیرعامل شرکت ارتباطات زیرساخت این ادعا را بی پاسخ نگذاشت و تاکید کرد که سامانه‌های Core Banking این بانک‌ها و شرکت ارایه کننده خدمات به آنها اصلا به اینترنت عمومی متصل نیستند.

سایر سامانه‌هایشان هم «ایران اکسس» است.

این اظهارات نشان می دهد که منشاء حملات سایبری به شبکه بانکی کشور داخلی بوده همچنان که بهزاد اکبری با ارایه آمارى در این خصوص خاطر نشان کرد که به طور متوسط روزانه حدود ۲۵۰ هزار رخداد امنیتی با منشا شبکه داخلی و حدود ۲۵۰ هزار رخداد با منشا اینترنت بین‌الملل ثبت می شود.

همچنین در جریان اختلال اخیر شایعاتی با موضوع ایجاد اختلال در سامانه‌های بانک‌ها برای کنترل بازار ارز و طلا در فضای مجازی دست به دست شد که بانک مرکزی آن را کذب محض و زاییده توهمات ذهنی برخی افراد دانست.

بانکی ها؛ شریان حیاتی اقتصاد و امنیت ملی

برای ارزیابی آنچه بر شبکه بانکی کشور در یکسال اخیر گذشته، باید این نکته را یادآور شد که در جهان امروز، بانک‌ها تنها محل نگهداری پول نیستند؛ بخش عمده‌ای از گردش اقتصادی کشورها، پرداخت حقوق و دستمزد، تسویه معاملات تجاری، تامین مالی بنگاه‌ها، پرداخت مالیات،

اختلال‌های پیاپی در خدمات چند بانک بزرگ کشور طی یک سال گذشته، فراتر از یک مشکل فنی و نشانه‌ای از آسیب‌پذیری یکی از حیاتی‌ترین زیرساخت‌های اقتصادی کشور است که هرگونه وقفه در آن می‌تواند از معیشت روزمره مردم تا کارکرد دولت و اقتصاد را تحت تأثیر قرار دهد.

به گزارش ایرنا در یکسال اخیر و در جریان جنگ تحمیلی دوم و سوم، مشتریان نظام بانکی شاهد حمله سایبری به مرکز داده های برخی بانک های کشور بودند که نه تنها روی زندگی روزمره مردم بلکه بر نظام اقتصادی نیز اثر گذاشت؛ حمله ای که یکی از اهداف آن دسترسی به اطلاعات مشتریان و سوء استفاده از آن بود.

در جنگ ۱۲ روزه ابتدا زیرساخت های بانک های پاسارگاد و سپه مورد هجوم سایبری قرار گرفت و حتی تا مدت ها خدمات این دو بانک بخصوص بانک سپه در دسترس مردم قرار نداشت به شکلی که برای بسیاری از مشتریان بخصوص کسبه که موعد چک هایشان فرارسیده بود، مشکلات فراوانی ایجاد کرد. بانک پاسارگاد نیز از این آسیب در امان نماند و مشتریان با مشکلات فراوانی در آن ایام مواجه شدند.

همان زمان بحث این بود که زیرساخت های بانکی کشور از امنیت کافی برخوردار نیستند و می‌بایست با هدف حفظ دارایی های مردم، بر لایه های امنیتی آن افزود. اما در جنگ تحمیلی سوم با وجود تجربه جنگ ۱۲ روزه، بازم این اتفاق ناخوشایند این بار برای بزرگترین بانک کشور یعنی بانک ملی رخ داد و بسیاری از خدمات این بانک در روزهای منتهی به پایان سال از دسترس خارج شد.

همین موضوع باعث شد که بسیاری از مشتریان بانک ملی که کارمندان و بازنشستگان دولت بودند و تخمین زده می شود که حدود ۴۰ میلیون مشتری دارد، در روزهای پایانی سال آن هم در شرایط جنگی که نیاز به نقدینگی بین مردم بیشتر می شود، مجبور شوند با حضور در شعب بانک ها در ایام جنگ در صف های طویل منتظر بمانند تا عملیات بانکی خود را انجام دهند.

در سومین حمله سایبری به شبکه بانکی در یکسال اخیر، ۲۳ خرداد خبر بروز اختلال در ارایه خدمات چهار بانک یعنی ملی، تجارت، صادرات و توسعه صادرات ایران رسانه ای شد؛ فردای آن روز شرکت خدمات انفورماتیک به عنوان ارایه دهنده خدمات به این بانک ها در اطلاعیه ای اعلام کرد اختلال دو بانک تجارت و صادرات رفع شده و دو بانک دیگر هم در کمترین زمان به شرایط عادی برمی گردند.

در نهایت ۲۹ خرداد بانک مرکزی در اطلاعیه ای با اعلام اینکه خدمات پایه مبتنی بر کارت در این بانک‌ها، دوباره و با استفاده از روش‌های جایگزین در اختیار مشتریان قرار گرفته است، تاکید کرد که هیچ‌گونه آسیبی به اطلاعات مشتریان نزد این بانک‌ها وارد نشده، تمام اطلاعات در دسترس بوده و هیچ‌گونه دسترسی غیرمجاز به این اطلاعات به‌وجود نیامده است.

اما این همه ماجرا نبوده؛ دوم تیرماه بار دیگر شرکت خدمات انفورماتیک اعلام کرد که به‌منظور پیشگیری از هرگونه دسترسی غیرمجاز و صیانت از امنیت داده‌ها و دارایی‌های مشتریان، خدمات مبتنی بر کارت ملی، صادرات و تجارت را به صورت موقت از دسترس خارج کرده است و تیم‌های فنی و متخصصان امنیت سایبری در حال رفع اختلالات ایجادشده هستند تا امکان بهره‌برداری دوباره از خدمات فراهم شود و سرانجام سوم تیرماه از

ادامه از صفحه اول

سخنان عالی ترین مقام پولی و ارزی کشور بدین معناست که سیاست های ارزی متکی بر توزیع ارز به قیمت های ربالی ترجیحی ومتفاوت دیگر ادامه نخواهد یافت؛زیرا رانت زاست لذا شاید یادداشت اخیر روابط عمومی بانک مرکزی نیز از همین زاویه قابل‌بررسی و تحلیل باشد. در واقع یادداشت اخیر بانک مرکزی بیش از آنکه پاسخی به یک مناقشه رسانه‌ای باشد، نشانه بازگشت یک بحث قدیمی در اقتصاد ایران است؛ بحثی که دست‌کم چهار دهه است میان سیاست‌گذاران، اقتصاددانان و فعالان اقتصادی جریان دارد: آیا می‌توان با تعیین دستوری نرخ ارز به اهداف حمایتی دست‌یافت یا آنکه چنین سیاستی نهایتاً به رانت، فساد

و بی‌ثباتی بیشتر منجر می‌شود؟

از ایین منظر، بخش مهمی از استدلال بانک مرکزی در جوابیه روابط‌عمومی قابل‌دفاع است. تقریباً در ادبیات اقتصاد پولی و ارزی ایین اتفاق‌نظر اجماع وجود دارد که تخصیص ارز با نرخ پایین‌تر از نرخ تعادلی بازار، در بلندمدت قابل‌دوام نیست. هرگاه شکاف میان نرخ رسمی و نرخ بازار افزایش‌یافته، انگیزه آربیتراژ، رانت‌جویی و انتقال منابع از فعالیت‌های مولد به فعالیت‌های غیرمولد و سفته بازی افزایش یافته است. تجربه ارز ۴۲۰۰ تومانی در ایران نیز مؤید همین واقعیت بود؛ سیاستی که باهدف کنترل قیمت کالاهای اساسی آغاز شد؛ اما درعمل بخش قابل‌توجهی از منافع آن پیش از رسیدن به مصرف‌کننده نهایی در زنجیره توزیع مستهلك شد و بر اساس اخبار رسانه‌ای بسیاری از کالاهایی که با ارز ۴۲۰۰ تومانی ثبت سفارش شده بودند به کشور وارد نشد و دریافت‌کننده ارز به این نرخ ترجیحی موفق به رفع تعهد ارزی خود نشدند؛ بنابراین دفاع بانک مرکزی از حذف نرخ ۲۸۵۰۰ تومانی را باید در چارچوب یک اصل پذیرفته‌شده اقتصادی ارزیابی کرد: نرخ ارز نمی‌تواند برای مدت طولانی از متغیرهای بنیادین اقتصاد فاصله بگیرد. هرگونه تلاش برای تثبیت مصنوعی آن، دیر یا زود خود را به

کار آفرینی در دوران بازنشستگی: چرا و چگونه؟

نویسنده: علی آل علی

بازنشستگی برای بسیاری از مردم دنیا جایزه‌ای است که در ازی سال‌های سال فعالیت سخت دریافت می‌کنند. تصور دورانی که دیگر نیازی به بیدار شدن سر ساعت هفت صبح نباشد، برای هر کسی جذاب خواهد بود. اگر به این ماجرا خداحافظی با استرس در محل کار را نیز اضافه کنیم، آن وقت یک پکیج کامل دم دستمان خواهد بود. خوب مگر کسی هست که چنین سناریویی را دوست نداشته باشد؟ شاید فکر کنید جواب سوال بالا از قبل مشخص است، اما با کمی نکته‌سنجی اوضاع متفاوت خواهد شد. مسئله‌ای که در این میان باید بدان توجه داشته باشیم، عشق و علاقه برخی از مردم دنیا به کارشان است. شاید برای من و شما کار یک فرآیند خسته‌کننده و بی‌نهایت سخت باشد، اما کافی است حسابداری را در نظر بگیرید که کارش را نه یک مسئولیت خشک و بی‌روح، بلکه تفریحی بزرگ در نظر می‌گیرد. بی‌شک برای چنین کسانی بازنشستگی همراه با سختی‌های زیادی خواهد بود؛ چراکه دیگر نمی‌تواند موارد مورد علاقه‌اش را دنبال کند؛ دقیقاً همان کاری که حکم تفریح را برای او دارد.

نکته دیگری که در این میان باید پس ذهن ما باشد، تحولات اقتصادی است که بازنشستگی را بدل به نوعی رویا کرده است. خوب با وضعیت کنونی اقتصاد جهانی دیگر کمتر کسی بازنشستگی فرصت زندگی بی‌دغدغه را خواهد داشت. درست به همین خاطر در برخی موارد کارآفرینی پس از بازنشستگی بدل به نوعی ضرورت شده است. اگر دقت کرده باشید، معمولاً مربی‌های ورزشی خیلی دیر دست از کار می‌کشند. مثلاً سر الکس فرگوسن تا میانه ۷۰ سالگی همچنان به کار ادامه می‌داد. ماجرا درباره خیلی از بازیکنانی که از ورزش قهرمانی کنار می‌روند نیز یکسان است. معمولاً آنها بدل به مربی‌هایی می‌شوند که تا جای ممکن به کارشان ادامه می‌دهند. بی‌شک در این میان چیزی بیشتر از صرف مسائل مالی در میان است. به همین خاطر ما در روزنامه فرصت امروز کارآفرینی حتی در شرایط مالی مناسب را نیز ایده خوبی می‌دانیم.

کسانی که میانه خوبی با خانه‌نشینی یا بیکاری ندارند، خیلی زود ایده اصلی این مقاله را درک خواهند کرد. خوب چرا آدم باید دودستی خودش را وارد یک بحران اساسی کند؟ آن هم درست سر پیری! همانطور که می‌بینید، آدم‌ها دلایل مختلفی برای ادامه روند کارآفرینی پس از بازنشستگی دارند. نکته کلیدی در این میان شیوه اجرای چنین فکری است. خوب در بازار کسی به خاطر اینکه شما بازنشسته هستید، امتیاز استثنایی نمی‌دهد. در عوض رقابت به شدیدترین شکل ممکن جریان خواهد داشت.

ما در این مقاله قصد داریم برخی از ایده‌های خوب برای کارآفرینی پس از بازنشستگی را به اتفاق شما مرور کنیم. اگر شما هم دوست دارید برنامه‌ای برای دوران پس از بازنشستگی‌تان داشته باشید، بد نیست در ادامه با ما همراه باشید.

کارآفرینی در دوران بازنشستگی: ایده‌هایی کاربردی

چه کسی دوست دارد بعد از سال‌های کسب تجربه در یک حوزه به طور ناگهانی با آن خداحافظی کند؟ بی‌شک همه مردم دست دارند بعد از اینکه موهایی‌شان را در یک عرصه سفید کردند، از تجربه‌شان به طور اصولی استفاده شود. این درحالی است که تا خود آدم آستین‌ها را بالا نزنند، خبری از موفقیت نخواهد بود. بنابراین اگر انتظار دارید به طور ناگهانی سراغ‌تان آمده و تجربه‌تان را قدر بدانند، سخت در اشتباهید. ما در این بخش به شما کمک می‌کنیم تا با توجه به تجربه و صلابت سلیقه شخصی‌تان دوباره وارد دنیای کارآفرینی شوید. پس اجازه دهید با همین مقدمه کوتاه یک راست برویم سراغ اصل ماجرا.

ورود به صنعت مشاوره

سابقه کاری شما در چه حوزه است؟ امروزه آنقدر کارها تخصصی شده که کسب مهارت در حوزه‌ای خاص دیگر کار یکی دو روز نیست. در عوض شما باید حسابی خودتان را برای یاد گرفتن فوت کوزه‌گری

آماده کنید. به همین خاطر پس از مدتی طولانی می‌توانید به ساده‌ترین شکل ممکن خودتان را بدل به کارشناسی همه فن حریف کنید. یادتان باشد، رزومه کاری شما نقش مهمی در قبول دیدگاه‌ها و نظرات‌تان از سوی دیگران خواهد داشت. این نکته‌ای است که برای بسیاری از کارآفرینان اهمیت محوری دارد. خوب کافی است خودتان را جای شرکتی قرار دهید که قصد همکاری با یک مشاور را دارد. در این صورت احتمالاً تجربه فرد موردنظر در کنار سابقه همکاری‌اش با برندهای مشهور نکته کلیدی خواهد بود. به همین خاطر شما باید در طول دوران فعالیت‌تان یک رزومه خوب جمع کنید.

مزیت اصلی ورود به صنعت مشاوره امکان فعالیت در این حوزه به صورت انفرادی و گروهی است. این یعنی شما لازم نیست حتماً با سرمایه‌ای هنگفت وارد چنین حوزه‌ای شوید. در عوض می‌توانید به ساده‌ترین شکل ممکن به طور تک نفره کارتان را دنبال کنید. فراموش نکنید، امروزه نیاز به مشاوره‌های دقیق در تمام حوزه‌های کاری حس می‌شود. به همین خاطر شما باید خودتان را برای اثرگذاری ویژه بر روی مخاطب آماده کنید. شاید پیش خودتان فکر کنید ارائه برخی توصیه‌های ساده به اندازه کافی رضایت‌بخش خواهد بود. خوب در این صورت باید بگوییم سخت در اشتباهید؛ چراکه شرکت‌های مختلف بچه نیستند تا گول چنین نکاتی را بخورند. در عوض باید باید کمی سختگیری بیشتر به خرج دهید. به طوری که راهنمایی‌های‌تان واقعا به دردتان بخورد.

امروزه دسترس‌ی به کلیشه‌های مختلف اصلاً کار سختی نیست. درست به همین خاطر باید اوضاع را به طور متفاوتی زیر ذره بین ببرید. بد نیست در این راستا همیشه خودتان را جای کسی قرار دهید که قرار است مشاوره دریافت کند. آن وقت خیلی راحت‌تر می‌توانید مطابق نیاز و انتظارات آنها مشاوره ارائه کنید.

طراحی دوره آموزشی

ایده این بخش شباهت زیادی به نمونه قبلی دارد، اما تفاوت‌های آن نیز مشهود است. اگر در بخش قبل شما تجربه‌تان را در قالب توصیه‌های راهگشا به دیگران می‌فروشدید، در این بخش دیگر خبری از توصیه‌های کوتاه نیست. در عوض شما راهنمایی برای یادگیری یک مهارت کلیدی را تحویل مخاطب‌تان می‌دهید. این نکته‌ای است که به شما برای اثرگذاری بر روی مخاطب کمک خواهد کرد.

در دنیای شلوغ و بی‌نهایت دیجیتال امروزی بسیاری از مردم به دنبال یادگیری مهارت‌های مختلف به طور آنلاین هستند. خوب اغلب ما در دنیای امروز زمان کافی برای شرکت در کلاس‌های حضوری را نداریم. به علاوه، اگر کمی روراست باشیم، کلاس‌های حضوری بی‌نهایت کسب‌کننده‌اند بنابراین دوره‌های آموزشی آنلاین جذابیت بسیار زیادی خواهد داشت. شما به عنوان کسی که دنبال طراحی دوره‌های آموزشی آنلاین هستید، باید اول از همه مهارت موردنیاز برای فعالیت در چنین حوزه‌ای را داشته باشید. مثلاً کسی که دنبال طراحی دوره مربوط به یادگیری فنون روابط عمومی است، نه تنها خودش باید روابط عمومی قوی داشته باشد، بلکه باید حوزه کاری‌اش نیز با چنین بخشی هماهنگی لازم را داشته باشد در غیر این صورت کسی به دوره آموزشی شما توجهی نخواهد کرد.

فراموش نکنید، که شما به عنوان یک کارآفرین بازنشسته فقط روی تجربه‌تان در بازار نمی‌توانید حساب باز کنید. این مسئله‌ای است که به شما دغدغه لازم برای جست‌وجوی حوزه‌های تازه را می‌دهد. مثلاً می‌توانید از رضایت شرکت‌کنندگان قبلی در دوره‌ها به عنوان سندی برای اثبات ادعای خود سود ببرید. این امر شاید کمی سخت باشد، اما ارزش جلب اعتماد سایر افراد را دارد. پس هر ادعایی در بازار مطرح می‌کنید، باید اثباتش کنید، وگرنه به مرور دیگر کسی حرف‌تان را جدی نخواهد گرفت.

اگر تازه در این مسیر راهاندازی دوره‌های آنلاین هستید، بد نیست

عملکرد دیگران در این حوزه را زیر ذره بین ببرید. این نکته به شما کمک می‌کند تا خیلی راحت‌تر اوضاع را مدیریت کرده و اصول راه‌اندازی یک دوره آموزشی بی‌عیب و نقیصی را یاد بگیرید. پس منتظر چه هستید؟ همین حالا کارتان را شروع کرده و مهارت لازم را به دست بیاورید. فراموش نکنید در دنیای امروز دیگر کسی نمی‌تواند بدون توجه به کار رقبا به فعالیت در بازار ادامه دهد. به همین خاطر شما باید تمام حواس‌تان به دیگران باشد. این امر نوعی کلاس درس جذاب و تعاملی خواهد بود. پس نگران چه هستید؟ همین حالا کارتان را شروع کرده و رقبای بزرگ را زیر نظر بگیرید.

طراحی و فروش محصولات کاربردی

آیا تا حالا برای‌تان پیش آمده در یک حوزه کاری متوجه اشتباهات متعدد برخی از افراد شده یا یک فرآیند ناقص را کشف کنید؟ خیلی وقت‌ها کارآفرینان حوصله کافی برای پیگیری چنین نکته‌ای را ندارند. با این حال وقتی دوران بازنشستگی از راه رسید، می‌توانید از دل همین تجربه‌های گذشته راهکارهای کاربردی تازه بیرون بکشید. بعد هم همین راهکار را به عنوان یک محصول یا حتی سرویس کاربردی به دیگران بفروشید. ماجرا جالب شد، نه؟

فروش یک محصول تازه کاری نیست که نیاز به بودجه اولیه زیاد داشته باشد. در عوض شما باید سراغ رفع یکی از مشکلات اساسی مخاطب‌تان بروید. آن وقت حتی یک محصول هم روی دست‌تان نخواهد ماند. ماجرا جالب شد، نه؟

متأسفانه گاهی اوقات کارآفرینان فکر می‌کنند یک محصول تازه باید مشخصات عجیبی داشته باشد. به همین خاطر تمام ایده‌های جانبی برای طراحی محصول را کنار می‌گذارند. این در حالی است که شما به محض شناسایی یک مشکل و حل آن می‌توانید فرمول یک محصول تازه را داشته باشید.

از آنجایی که معمولاً کارآفرینان بازنشسته تجربه خوبی در دنیای کسب و کار دارند، شناسایی مشکلات اساسی در شرکت‌ها کار سختی نخواهد بود. از این مرحله به بعد شما باید راهکارتان را بدل به یک ایده اساسی برای تولید محصول کنید. اینطوری خیال‌تان از بابت فروش

مناسب راحت می‌شود. پس منتظر چه هستید؟ کمی درباره تجربه‌تان در بازار و نکات آزردهنده فکر کنید. این امر می‌تواند به شما ایده خوبی برای طراحی یک محصول مناسب بدهد. چه بسا با عرضه این محصول در بازار یک ایده میلیون دلاری را معرفی کرده باشید! یادتان نرود، شما نمی‌توانید با عجله محصولی را روانه بازار کنید. در عوض باید کمی حواس‌تان به جزئیات باشد و مطمئن شوید محصول موردنظر آماده عرضه است. مثلاً بد نیست گاهی اوقات از تکنیک عرضه اولیه استفاده کنید. این امر همراه با ارائه محصول به برخی از مشتریان در مقایسه محدود است. نفع از این فرآیند یافتن ایرادات یک محصول و تلاش برای رفع آنهاست. اینطوری هنگام عرضه نهایی دیگر مشکلی از بابت ایرادات پیش پا افتاده نخواهد بود.

سخن پایانی

دوران بازنشستگی برای بسیاری از افراد به جای اینکه هیجان‌انگیز یا جذاب باشد، همراه با افسردگی و بی‌انگیزگی است. به طوری که در تمام طول این مدت دائماً حوصله‌شان سر می‌رود. درست به همین خاطر در طول سال‌های اخیر ورود دوباره به دنیای کارآفرینی بدل به ایده‌ای جذاب شده است. به طوری که بسیاری از افراد پس از بازنشستگی وارد این حوزه می‌شوند.

ما در این مقاله سعی کردیم مروری بر برخی از ایده‌های اساسی در حوزه کارآفرینی داشته باشیم. نکته کلیدی در این میان تلاش برای استفاده از توصیه‌های کلیدی در زمینه اجرای ایده ورود دوباره به عرصه کارآفرینی است. این امر به شما کمک می‌کند تا بدون دغدغه ورود ساده‌ای به عرصه کارآفرینی برای بار دوم داشته باشید. هر جا هم سوالی برای‌تان پیش آمد، ما در روزنامه فرصت امروز همیشه آماده کمک به شما هستیم.

منابع:

<https://www.legalzoom.com/articles/retiree-business-ideas>
-۱۳
<https://www.northone.com/blog/start-a-business/best-retiree-business-ideas>

سازمان همپای شلواریان
استان تهران

« آگهی مزایده عمومی »

سازمان همپای شهرداریهای استان همدان در نظر دارد به موجب مجوز هیئت مدیره نسبت به فروش یک قطعه زمین بشرح مشخصات ذیل از طریق مزایده عمومی واگذار نماید. لذا از منتقاضیان دعوت می‌شود جهت شرکت در مزایده با شماره ۰۲۰۵۰۹۴۹۶۱۰۰۰۰۱ به سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir مراجعه نمایند.

شماره مزایده	شماره قطعه	مساحت (مترمربع)	ارزش کل ملک (ریال)	۵٪ سپرده شرکت در مزایده (ریال)	نوع کاربری	آدرس
۱	۹	۴۰	۳۴/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۱/۷۰/۰۰۰/۰۰۰	تجاری	بلوار آیت اله موسوی، مجتمع بهشتی ردیف ۱

توضیحات

- سپرده شرکت در مزایده بصورت رزیر نقدی و یا ضمانت نامه بانکی (با حداقل ۳ ماه اعتبار و شناسه ملی ۱۴۰۰۰۱۱۸۰۵۴) می‌باشد و می‌بایست مبلغ نقدی سپرده شرکت در مزایده به حساب شماره ۱۱۱۶۳۳۲۹۰۵۳ بنام سازمان همپاری شهرداریهای همدان نزد بانک مهر ایران شعبه شهردار و رزیر گردد.
- منتقاضیان می‌بایست تا پایان وقت اداری روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۲۰ نسبت به تحویل اصل سپرده شرکت در مزایده (فیش واریزی) و یا ضمانت نامه بانکی به دبیرخانه سازمان واقع در بلوار سردار شهید سلیمانی (بعثت) روبروی دادگستری طبقه همکف مرکز آموزش پژوهش و سازمان مدیریت اقدام نمایند.
- برنده مزایده بایستی حداکثر ظرف ۷ روز کاری از تاریخ ابلاغ برنده شدن نسبت به پرداخت وجه ملک بصورت نقدی اقدام نماید، در غیر اینصورت سپرده ایشان به نفع سازمان ضبط و در خصوص نفر دوم نیز در صورت ابلاغ سازمان همپاری شهرداریها بدین نحو عمل خواهد شد.
- سازمان همپاری شهرداریها در رد یا قبول کلیه پیشنهادات مختار است.
- سایر اطلاعات و جزئیات مربوط به معامله در اسناد مزایده مندرج در سامانه می‌باشد.
- کلیه هزینه‌های قانونی مرتبط با مورد معامله بعد از برنده مزایده می‌باشد.

شماره تماس: ۰۲۱۳۲۲۰۴۹۸ و ۰۲۱۳۲۲۰۵۴۵

تاریخ انتشار	آخرین تاریخ برداشت اسناد	آخرین تاریخ پیشنهاد قیمت	تاریخ بازگشایی
۱۴۰۵/۰۴/۰۶	۱۴۰۵/۰۴/۱۰	۱۴۰۵/۰۴/۲۰	۱۴۰۵/۰۴/۲۱

سازمان همپاری شهرداریهای همدان

